

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Vývoj místní samosprávy ve městě Slavičín

Zuzana Matulová

© 2017 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Zuzana Matulová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Vývoj místní samosprávy ve městě Slavičín

Název anglicky

The development of local government in the municipality of Slavičín

Cíle práce

Tématem diplomové práce je problematika místní samosprávy. Výzkum bude zaměřen na vybrané město Slavičín ležící ve Zlínském kraji (okres Zlín). Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy. 2. Identifikovat aktéry politického procesu v obci (lokální politické subjekty, zájmové skupiny apod.) 3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy na základě analýzy vývoje lokálního stranického systému, komparace výsledků komunálních voleb a místních politických mechanismů.

Metodika

Ve výzkumu samosprávy na lokální úrovni se uplatňují dva hlavní směry. První upřednostňuje pohled shora a na komunální politiku pohlíží jako na nejnižší patro politiky jako celku. Nezhledňuje však místní specifika. Druhý směr vychází ze základního tvrzení, že komunálních politik je tolik, kolik je obcí. Jeho základní metodou jsou většinou případové studie, na jejichž základě bývají opatrně konstruována zobecňující tvrzení. Při vypracování diplomové práce bude využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých velikostí. Práce bude postavena jako případová studie. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

Slavičín, místní samospráva, rozvoj obce, politické uskupení, komunální volby, preferenční hlasy, místní koalice, kandidátní listina, participace občanů, rozvoj obce

Doporučené zdroje informací

- BALÍK, S. *Komunální politika : obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.
- BUBENÍČEK, V. – ČMEJREK, J. – ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru : specifika politického života v obcích ČR*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.
- ČMEJREK, J. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Davle: Alfa Nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-87168-10-3.
- FIALA, P. – STRMISKA, M. – FIALA, P. – STRMISKA, M. *Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005. ISBN 80-7325-074-8.
- JÜPTNER, P. *Komunální koalice a politické modely*. *Politologická revue* č. 2, 2004.
- KATZ, R. – MAIR, S. (eds.). *How Parties Organize. Change and Adaptation in Party Organizations in Western Democracies*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications, 1994.
- KOPŘIVA, Radek. *Analytické možnosti využití preferenčních hlasů při výzkumu volebního chování ve volbách zastupitelstev obcí*. *Acta Politologica* 4, 3, 2012.
- MOURITZEN, P. E. – SVARA, J. H. *Leadership at the Apex: Politicians and Administrators in Western Local Governments*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2002.
- OUTLÝ, J. *Volby do zastupitelstev vývoj a souvislosti*. *Politologická revue* č. 2, 2003. Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (včetně pozdějších novelizací).
-

Předběžný termín obhajoby

2017/18 ZS – PEF (únor 2018)

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 9. 11. 2015

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 11. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Vývoj místní samosprávy ve městě Slavičín" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. listopadu 2017

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Janu Čopíkovi, Ph.D., za odborné vedení mé práce a za všechny cenné rady a pomoc. Obrovský dík patří mé rodině, manželovi i synovi Kubíčkově, bez jejichž pomoci a trpělivosti bych práci nedokončila.

Vývoj místní samosprávy ve městě Slavičín

Abstrakt:

Diplomová práce je postavena jako případová studie, která zachycuje vývoj místní samosprávy ve městě Slavičín (Zlínský kraj). Veškerá pozornost je věnována vývoji po roce 1989. První část práce s názvem Teoretická východiska je věnována teorii, která se zabývá komunální politikou. Je zde nastíněn vývoj samosprávy, vysvětleny základní pojmy, které se týkají studované problematiky a také jsou v práci popsány komunální volby tak, jak je upravuje současná česká legislativa. Dále je zde vysvětlena problematika participace občanů, která je nedílnou součástí komunální politiky. Na teoretickou část navazuje část praktická s názvem Vlastní práce. Na úvod je město Slavičín charakterizováno z různých pohledů – demografického, historického a sociálního. Zvláštní kapitola patří městu jako veřejnoprávní korporaci s vlastním rozpočtem. Poté již následují kapitoly věnované výhradně analýze lokálního politického procesu. Popsány jsou všechny proběhnuté komunální volby od roku 1989. V kapitole Politická participace je tento jev popsán na příkladu Slavičina z různých úhlů. Dále je pozornost věnována politickým subjektům působícím ve městě, tvorbě koalic a závěrečná kapitola se zabývá výsledovanými volebními trendy. V práci jsou jednotlivá zvolená zastupitelstva sledována z různých aspektů – například genderové vyvážení, politická příslušnost zastupitelů atd.

Klíčová slova:

Slavičín, komunální volby, politická participace, politická strana, zastupitelstvo obce, starosta, preferenční hlasy, místní samospráva, rozvoj obce, radniční koalice

The development of local government in the municipality of Slavičín

Summary:

The thesis is based on a case study that reflects the development of local self-government in the town of Slavičín (Zlínský kraj) after 1989. The first part of the thesis called Theoretical Basis is devoted to the theory that deals with communal politics. It outlines the development of self-government, explains the basic concepts that concern the studied issues and also describes the municipal elections according to the current Czech legislation. Furthermore, it explains the issue of citizen participation, which is an integral part of communal politics. The theoretical part is followed by the practical one called Self Work. Firstly, the town of Slavicin is characterized by different perspectives – demographic, historical or social. Afterwards, an entire chapter is dedicated to the position of the city as a public-law corporation with its own budget. The following chapters concern the analysis of local political proces, whereas all municipal elections since 1989 are described here. In the chapter Political Participation, this phenomenon is described on the example of Slavičín from various points of view. In addition, the attention is also paid to political actors in the city as well as to coalitions building and consequently, the final chapter deals with observed electoral trends. The individual elected representatives are analyzed while taking into account appropriate aspects such as gender balance or their political affiliation.

Keywords:

Slavičín, municipal elections, political participation, political party, municipal council, mayor, preferential votes, local government, community development, town hall coalition

Obsah

Úvod	12
1 Cíl práce a metodika	13
1.1 Cíl práce	13
1.2 Metodika	13
2 Teoretická východiska	15
2.1 Samospráva v České republice.....	15
2.1.1 Vývoj české samosprávy	15
2.2 Obec	17
2.2.1 Působnost obce – dělení.....	17
2.2.2 Orgány obce.....	18
2.2.2.1 Zastupitelstvo	18
2.2.2.2 Rada.....	19
2.2.2.3 Starosta	19
2.2.2.4 Místostarosta.....	20
2.2.2.5 Obecní úřad, tajemník	20
2.2.3 Financování obcí – rozpočet obce	21
2.3 Typologie obcí dle postavení starosty.....	22
2.4 Komunální volby v České republice	23
2.4.1 Volební obvod.....	23
2.4.2 Kandidatura.....	24
2.4.3 Hlasování	24
2.4.4 Volební klauzule	25
2.4.5 Volební formule.....	25
2.5 Preferenční hlasování	25
2.6 Lokální politické stranictví	26
2.7 Politická participace občanů	27
3 Vlastní práce	29
3.1 Charakteristika města Slavičín.....	29
3.1.1 Historie města	29
3.1.2 Obyvatelstvo	31
3.1.3 Nezaměstnanost	32
3.1.4 Průmysl a podnikání, služby obyvatelstvu	33
3.1.5 Školství	34
3.1.6 Zdravotnictví a sociální služby, ubytování.....	34
3.1.7 Zájmové a další organizace.....	35

3.1.8	Společenský život ve Slavičíně.....	37
3.1.9	Dopravní infrastruktura.....	38
3.1.10	Životní prostředí a ochrana přírody	38
3.2	Město Slavičín – veřejnoprávní korporace	39
3.2.1	Rozpočet města	40
3.3	Město Slavičín – shrnutí.....	43
3.4	Vývoj samosprávy ve městě po roce 1989.....	44
3.4.1	Volby v roce 1990.....	44
3.4.2	Volby v roce 1994.....	45
3.4.3	Volby v roce 1998.....	46
3.4.4	Volby v roce 2002.....	48
3.4.5	Volby v roce 2006.....	49
3.4.6	Volby v roce 2010.....	51
3.4.7	Volby v roce 2014.....	52
3.5	Politická participace	54
3.5.1	Volební účast	54
3.5.2	Kandidatura.....	55
3.5.3	Účast občanů na zasedání zastupitelstva	57
3.6	Politické subjekty ve městě.....	58
3.6.1	ANO 2011	58
3.6.2	ČSSD	59
3.6.3	KDU – ČSL	60
3.6.4	KSČM	62
3.6.5	Nezávislí	63
3.6.6	ODS	64
3.7	Místní politické mechanismy	65
3.7.1	Komunální koalice ve Slavičíně	65
3.8	Vysledované volební trendy.....	67
3.8.1	Počet žen v zastupitelstvu	67
3.8.2	Kontinuita složení zastupitelstva	68
3.8.3	Věková struktura zastupitelů	69
3.8.4	Zastupitelé BEZPP.....	70
3.8.5	Další charakteristiky zastupitelů	70
3.8.6	Preferenčně zvolení zastupitelé	71
4	Závěr.....	73
5	Seznam použitých zdrojů	75
6	Přílohy	80

Seznam příloh

Příloha 1: Seznam otázek pro představitele politických subjektů ve městě	80
Příloha 2: Seznam otázek pro vybrané radní města Slavičín (současní i minulí).....	81

Seznam obrázků a grafů

Obrázek 1: Poloha města Slavičín	29
Graf 2: Komunální volby v roce 1990 – rozdělení mandátů v zastupitelstvu	45
Graf 3: Komunální volby v roce 1994 – rozdělení mandátů v zastupitelstvu	46
Graf 4: Komunální volby v roce 1998 – rozdělení mandátů v zastupitelstvu	47
Graf 5: Komunální volby v roce 2002 – rozdělení mandátů v zastupitelstvu	48
Graf 6: Komunální volby v roce 2006 – rozdělení mandátů v zastupitelstvu	50
Graf 7: Komunální volby v roce 2010 – rozdělení mandátů v zastupitelstvu	52
Graf 8: Komunální volby v roce 2014 – rozdělení mandátů v zastupitelstvu	53
Graf 9: Věková struktura kandidátů do městského zastupitelstva 1994 – 2014.....	56
Graf 10: Počet žen na kandidátních listinách v komunálních volbách 1994 – 2014.....	56
Graf 11: Počet žen v zastupitelstvu a radě města po komunálních volbách.....	68
Graf 12: Věkové složení zastupitelů.....	69
Graf 13: Počet zastupitelů bez politické příslušnosti.....	70
Graf 14: Zastupitelé dle vzdělání.....	71
Graf 15: Zastupitelé zvolení díky preferenčním hlasům	72

Seznam tabulek

Tabulka 1: Volební účast ve Slavičíně, Zlínském kraji a České republice.....	54
Tabulka 2: Počet zastupitelů BEZPP ve Slavičíně v komunálních volbách 1990 – 2014...	66
Tabulka 3: Přehled exekutivních komunálních koalic ve Slavičíně.....	67
Tabulka 4: Přehled zastupitelů – nováčků	68

Seznam použitých zkratk

BEZPP	Bez politické příslušnosti
ČMSS	Českomoravská strana středu
ČR	Česká republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická (Československá sociální demokracie)
ČSSL	Československá strana lidová
CHKO	Chráněná krajinná oblast
KDU – ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
MAS	Místní akční skupina
MěÚ	Městský úřad
MŠ	Mateřská škola
Nestran.	Nestraníci
NEZ	Nezávislí – politické hnutí
NK	Nezávislý kandidát
ODS	Občanská demokratická strana
ORP	Obec s rozšířenou působností
RM	Rada města
SOŠ	Střední odborná škola
SPOZ	Strana práv občanů Zemanovci
SPR – RSC	Sdružení pro republiku-Republikánská strana Československa
ÚP	Úřad práce České republiky
US-DEU	Unie svobody-Demokratická unie
ÚV	Ústřední výbor
ZK	Zlínský kraj
ZM	Zastupitelstvo města
ZŠ	Základní škola

Úvod

Svoji diplomovou práci jsem se rozhodla zaměřit na lokální politiku. Přirozeně je mi nejbližší komunální politika ve městě, ve kterém žiji od svého raného dětství – Slavičín. Lokální politika jako taková mě fascinuje už řadu let. Možná je to tím, že je nám všem nejbližší a bezprostředně se týká našich každodenních životů. Taky možná proto, že výsledky komunální politiky jsou vidět na každém kroku. Problematice lokálního politického prostoru jsem se věnovala již ve své bakalářské práci – Analýza komunálních voleb ve Slavičíně v roce 2010. V jejím úvodu jsem se zmiňovala o tom, že problematika komunálních voleb je opomíjenou disciplínou politologie. Dnes při psaní diplomové práce tento fakt podle mého názoru neplatí. V české odborné společnosti již řada autorů zaměřuje svoji pozornost právě ke komunální a lokální politice. Ale právě z důvodu, že donedávna byla komunální politika na okraji pozornosti odborné veřejnosti, chybí stále dostatek případových studií. A tuto mezeru se snažím touto prací vyplnit.

Předkládaná diplomová práce staví na základní myšlenku, že je právě tolik komunálních politik, kolik je obcí. V České republice je v roce 2017 něco málo přes 6 250 obcí a každá i sebemenší z nich si žije vlastním politickým životem. Ten je ovlivňován řadou faktorů, které jsou typické právě pro tu danou oblast. Proto je potřeba při studiu komunální politiky všechny tyto aspekty respektovat a brát v potaz. Právě například nezaměstnanost v regionu může podstatně ovlivnit výsledky komunálních voleb. Do jisté míry souvisí lokální politický proces s tím celorepublikovým, přičemž hraje důležitou roli i velikost obce. Čím více má obec obyvatel, tím více do určité míry kopíruje situaci na parlamentní úrovni, ať už se jedná o rozhodovací proces či stranictví. Naopak, čím je obec menší, tím větší roli hraje úzká vazba voliče a kandidáta a partijská příslušnost se stává méně důležitou. Nejen ve světle těchto aspektů je v této práci vykresleno město Slavičín.

Po roce 1989 se ve Slavičíně, stejně jako v ostatních obcích, začala formovat „nová“ komunální politika, včetně nových politických i zájmových subjektů. Právě analýzu procesu formování a identifikace důležitých politických aktérů si dává tato práce za cíl. Nejdůležitějšími momenty v tomto procesu jsou jistě komunální volby, kterým je věnována značná pozornost. Právě volby a následné vyjednávání exekutivních koalic znamenaly pro město další nový impulz pro následující roky.

1 Cíl práce a metodika

1.1 Cíl práce

Tématem této diplomové práce je vývoj místní samosprávy ve městě Slavičín. Hlavním cílem je charakterizovat komunální politický život vybrané obce. Aby bylo možno formulovaného cíle dosáhnout, je třeba stanovit si dílčí cíle, které pomohou komunální prostor ve Slavičíně vykreslit. Předkládaná práce si za své dílčí cíle klade následující:

1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na fungování místní samosprávy.

2. Identifikovat aktéry politického procesu ve Slavičíně, mezi které patří lokální politické subjekty, jako jsou strany a hnutí, zájmové skupiny atd.

3. Definovat charakter rozhodovacího procesu slavičínské místní samosprávy, a to na základě analýzy vývoje lokálního stranického systému a komparace výsledků komunálních voleb ve městě Slavičín od roku 1989 včetně analýzy místních politických mechanismů.

Dílčím cílem práce je zodpovězení následujících výzkumných otázek: Je lokální stranický systém ve Slavičíně srovnatelný se systémem v podobně velkých městech? Dá se porovnat tvorba radničních koalic v městech podobné velikosti jako Slavičín?

1.2 Metodika

Ve výzkumu samosprávy na lokální úrovni jsou v současné době uplatňovány dva hlavní výzkumné směry. První z nich představuje pohled shora, pro něhož je charakteristické holistické pojetí dané problematiky. Tento směr reprezentuje například Pavel Šaradín, který na politiku na lokální úrovni pohlíží jako na to nejnižší patro politiky jako celku. V tomto směru však nejsou zohledňována specifika dané místní politiky. Naproti tomu druhý výzkumný směr se snaží veškerá specifika zohledňovat a vychází ze základní premisy, že komunálních politik je tolik, kolik je obcí. Mezi zastánce tohoto směru patří Stanislav Balík či Petr Jüptner. Základní metodou tohoto směru je případová studie, která poskytuje základ pro konstruování zobecňujících tvrzení o dané komunální politice.¹

¹ *Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody*. 2005, s. 166 – 167.

Tato diplomová práce se opírá o výše zmíněný výzkumný směr, který se snaží zohledňovat odlišnosti a specifika v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých velikostí. Z metodologického pohledu je práce koncipována jako případová studie, která se zabývá komunálním vývojem ve městě Slavičín po roce 1989. Případové studie velmi často využívají komparace jako prostředku pro uvedení dat a informací do kontextu dané problematiky. Zmíněnou metodu využíváme i v této diplomové práci. Velký důraz je věnován uplynulým komunálním volbám ve městě Slavičín, které analyzujeme a vzájemně srovnáváme. Typickým znakem případových studií je osobní dotazování či dotazníkové šetření, v naší práci se zaměřujeme na přímé dotazování. Ke sběru dat a podkladů byly použity zejména dvě základní techniky. Jsou jimi studium dostupných dokumentů a dotazování vybraných místních politických aktérů.

Pro získání potřebných dat byly využity webové stránky Českého statistického úřadu – hlavně web s výsledky voleb www.volby.cz. Dále jsme čerpali z kronik města Slavičín a také ze Slavičínského zpravodaje, který je vydáván každý měsíc již od roku 1977.

Dotazování probíhalo formou otevřených a strukturovaných rozhovorů. První série dotazování proběhla se stávajícími i bývalými členy Rady města Slavičín. Vybráni byli ti, kteří zastávali funkci starosty či místostarosty a ti, kteří v radě zasedli opakovaně. Zařazena zde byla i radní, která v radě zasedá v současné době (volební období 2014 – 2018) poprvé. Otázky byly zaměřeny na jejich působení v radě města či na jejich zkušenosti s rozhodovacím procesem v zastupitelstvu. Cílem bylo zjistit vzájemné vztahy v lokálním politickém prostoru, subjektivní zhodnocení současného stavu města koaličními politiky ale i opozičními nebo názor na samosprávu ve městě. Další série dotazů byla přichystána pro hlavní lídry (manažery) politických stran a hnutí ve Slavičíně, které v současnosti figurují v komunální politice. Zde bylo hlavním cílem zjistit, jak jsou na tom strany, co se týče členské základny (to znamená např. kolik lidí z registrovaných členů je aktivních), jaké jsou jejich hlavní ideové rysy v souvislosti s městem Slavičín a vztahy s ostatními politickými subjekty (kdo je pro danou stranu či hnutí nepřijatelným partnerem nebo jestli se setkávají na politické scéně často s konflikty). Celkem proběhlo 12 rozhovorů. Veškeré otázky, které byly v rámci dotazování pokládány respondentům, jsou uvedeny v příloze č 1 a 2 této diplomové práce.

2 Teoretická východiska

2.1 Samospráva v České republice

Samospráva se dělí na územní a zájmovou. V této práci se zaměříme na samosprávu územní – na její základní stupeň, kterým je obecní samospráva. Vyšším územním samosprávným celkem je v ČR kraj. Územní samospráva je zakotvena v sedmé hlavě Ústavy České republiky, článek 99 až 105.²

2.1.1 Vývoj české samosprávy

Úplné počátky územní samosprávy sahají do 19. století. Revoluce v roce 1848 znamenala v tehdejší rakouském císařství změny ve struktuře veřejné správy. I když je nutno podotknout, že určitý druh samosprávy lze spatřovat již před výše zmiňovanou revolucí – šlo ale hlavně o královská a věnná města. Ve venkovských obcích byla samospráva omezená či žádná. Velká změna nastala v roce 1849 schválením tzv. Stadionovy ústavy. Na jejím základě byl následně přijat první obecní zákon, který měl působnost i na venkovské obce. V roce 1850 začaly fungovat nově zřízené státní politické úřady a také proběhly první volby do obecních výborů. Další volby vlivem nástupu absolutismu a dalšími okolnostmi byly vypsané až v roce 1861.³

Další etapa vývoje samosprávy započala v roce 1861 s vydáním Schmerlingovy ústavy, která znamenala nastoupení konstitucionalismu. Tato etapa, která končí v roce 1918, se dá nazvat zlatým věkem české samosprávy. Ustálila se ústavnost, objevily se snahy o rozšíření volebního práva a byla upevňována individuální svoboda. Obecní zřízení mělo samostatnou a přenesenou působnost (ta od roku 1863 narůstala). V čele obce stál obecní výbor a představenstvo se starostou. Volební právo do obcí mělo podobu přímé, nerovné a nevšeobecné volby (v podstatě volil jen ten, kdo se podílel na financování obce).⁴

Po vzniku Československa v roce 1918 nastala nutnost změnit stávající úpravu místních samospráv včetně obecních voleb. Byl přijat nový volební zákon, který zajišťoval rovné a všeobecné volební právo, mohly volit nově i ženy. Minimální věk pro aktivní

² Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky

³ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V. a ČOPÍK J.. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. 2010, s. 19 – 21.

⁴ BALÍK, S. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 2009, s. 41 – 45.

volební právo byl 21 let, pasivní volební právo bylo od 26 let. Platila také volební povinnost. Pro obecní volby byl používán systém poměrného zastoupení (do roku 1933 byl používán i systém relativní většiny, ale jen u v malých obcích do 700 obyvatel). Po novele volebního zákona v roce 1933 byla možnost při volbách používat jeden preferenční hlas, ovšem bez možnosti přeskočení prvního kandidáta na listině. Mandáty se rozdělovaly podle Hagenbach-Bischoffovy volební formule. Novými obecními orgány se staly zastupitelstvo a rada.⁵

Obecní zřízení zaznamenalo obrovskou změnu v roce 1938 v souvislosti s Mnichovskou dohodou a následným zřízením protektorátu. Byla zasažena fungující demokracie Československa spolu s pluralitou stran, která se promítla i na obecní úrovni. Všechny samosprávné orgány byly potlačovány, v obcích nad 3 000 obyvatel byla rozpuštěna zastupitelstva a nahradili je dosazení úřednickí vedoucí.⁶

Další období, do kterého odborníci vývoj české samosprávy člení, je období poválečné. Tato doba je charakteristická zřízením národních výborů. Po roce 1945 byla prakticky zrušena dvojkolejnost veřejné správy. Národní výbory všech stupňů – místní, krajské a zemské (později krajské) – fungovaly v jedné hierarchické struktuře. Národní výbory podléhaly nařízení výborů z vyšších stupňů či usnesení orgánů KSČ. Měly tři orgány – plénum, radu a komise. Plénum bylo přímo voleno v jednomandátových obvodech a ke zvolení byla potřeba absolutní většina. Prakticky kandidoval vždy jediný kandidát prostřednictvím Národní fronty. Poslancem národního výboru se mohl stát občan starší 21 let „*oddaný věci socialismu, politicky i odborně vyspělý s vysokými morálními vlastnostmi, schopný zabezpečovat úkoly národních výborů, organizovat a sjednocovat tvůrčí síly pracujících v úsilí o všestranný rozvoj socialistické společnosti*“.⁷ Mandát poslance národního výboru byl imperativní, tzn. že mohl být kdykoliv odvolán na veřejné schůzi (pokud zklamal důvěru voličů atd.). V praxi však k tomu nedocházelo, protože byl poslanec v případě nepohodlnosti donucen odejít sám. V čele národního výboru stál předseda, významnou roli zastával také tajemník výboru. Národní výbory skončily po sametové revoluci v roce 1989.⁸ Potom se začíná formovat v podstatě dnešní uspořádání.

⁵ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V. a ČOPÍK J.. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. 2010, s. 28 – 31.

⁶ Tamtéž, s. 32 – 33.

⁷ BALÍK, S. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 2009, s. 56.

⁸ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V. a ČOPÍK J.. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. 2010, s. 34 – 36.

2.2 Obec

Jak už bylo uvedeno výše, obec je základním stupněm územní samosprávy. Základním znakem obce je území, na kterém se rozkládá a které spravuje. Toto území může být členěno na jedno či více katastrálních území. V současné době je celé území České republiky tvořeno obcemi či vojenskými újezdy.⁹

Obce, jejich postavení a další náležitosti řeší zákon č. 128/2000 Sb. – Zákon o obcích (obecní zřízení).

2.2.1 Působnost obce – dělení

Důležitým pojmem je také působnost obce. Věcná působnost obce se vykonává jako samospráva (samostatná působnost) nebo státní správa (přenesená působnost). V zásadě platí, že samostatná působnost je vykonávána pro blaho občanů a obce samotné. Spadají sem všechny činnosti, které nejsou zákonem svěřeny státu nebo krajům a zároveň nepatří do přenesené působnosti orgánů obce.¹⁰

Obce můžeme dělit dle mnoha kritérií. Jedním z nejdůležitějších hledisek dělení je na obce I., II. a III. typu – v rámci působnosti.

Obcí I. typu jsou všechny obce v České republice – vykonávají základní rozsah státní správy a nařízení, která obec vydá, jsou platná pouze na jejím území.

Obec II. typu je obec s pověřeným obecním úřadem. Zde obec vykonává rozsáhlejší přenesenou působnost a to nejen pro sebe, ale také pro celý svůj správní obvod (ten je určen prováděcím právním předpisem od Ministerstva vnitra ČR). Obcím II. typu jsou podřízeny stavební a matriční úřad, dále zajišťují volby do Parlamentu ČR, do zastupitelstev krajů a obcí, mají na starost ochranu přírody a rozhodují v prvním stupni správního řízení.

Obec III. typu je obec s rozšířenou působností, jejíž rozsah stanoví zákon. Státní správa je vykonávána v určeném správním obvodu. Mezi činnosti, vykonávané touto obcí můžeme zařadit například vydávání osobních i cestovních dokladů, řidičských průkazů, sociální služby, správu lesů či silnic II. a III. třídy, živnostenský úřad atd.¹¹

⁹ BALÍK, S. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 2009, s. 62 – 63.

¹⁰ KOUDELKA, Z. *Samospráva*. 2007, s. 124.

¹¹ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*, s. 30 – 31.

2.2.2 Orgány obce

Obec vystupuje jako veřejnoprávní korporace, tudíž navenek jedná prostřednictvím svých orgánů – za obec jednají funkcionáři, kteří jsou reprezentanty daného orgánu.

2.2.2.1 Zastupitelstvo

Zastupitelstvo spravuje obec a je tak základním orgánem obecní samosprávy. Rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce. Důležitým znakem zastupitelstva je fakt, že je voleno přímo občany dané obce (více o volbách v kapitole 2.4 Komunální volby v České republice). Počet členů zastupitelstva je dán počtem obyvatelstva dané obce. Díky novelizaci zákona o obcích je umožněno nejmenším obcím volit až patnáctičlenné zastupitelstvo (díky této novelizaci tak mohou i nejmenší obce zřizovat radu).¹²

Zastupitelem se stává občan okamžikem zvolení, ale musí složit slavnostní slib na ustavujícím zasedání nového zastupitelstva. Zastupitelský mandát je reprezentativní – není tedy vázán žádnými příkazy ani pokyny strany, za kterou kandidoval a svůj mandát vykonává v zásadě jen podle svého svědomí. Práva zastupitele se dají rozdělit na tři kategorie: právo informace, právo interpelace a právo iniciativy. Naopak povinností zastupitele je aktivní účast a také vyvarování se střetu zájmů.¹³

Zastupitelstvu obce přísluší řada úkolů, které jsou vymezeny zákonem (hovoří o nich Hlava IV, díl 2 zákona č. 128/2000 Sb.). Patří mezi ně například: schvalování rozpočtu obce či programu rozvoje obce, zřizování či rušení příspěvkových organizací, organizačních složek i obecní policie, vydávání obecně závazných vyhlášek apod. Zastupitelstvo dále zřizuje a ruší výbory (povinnými výbory jsou finanční a kontrolní), jmenuje jejich členy i předsedu.¹⁴

Zastupitelstvo obce se schází minimálně jednou za tři měsíce, vždy na území dané obce. Zasedání svolává starosta, který většinou sám řídí jednání. To je veřejné a jeho datum je oznámeno nejméně sedm dní dopředu.

¹² ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V. a ČOPÍK J.. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. 2010, s. 39.

¹³ BALÍK, S. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 2009, s. 67 – 68.

¹⁴ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů

2.2.2.2 Rada

Rada obce je výkonným orgánem v rámci samostatné působnosti a je zodpovědná ze své činnosti zastupitelstvu. Počet členů tohoto orgánu je vždy lichý, v rozmezí pět až jedenáct členů, nesmí však překročit jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce. Obce, které mají méně jak patnáctičlenné zastupitelstvo, radu nezřizují. Pravomoci rady tak přecházejí na starostu. Členem rady se automaticky stává starosta i případní místostarostové obce a další členové jsou voleni zastupiteli z jejich řad.¹⁵

Rada se schází nepravidelně a její schůze jsou neveřejné, ale rada si k jednotlivým bodům zasedání může přizvat kohokoliv. Usnášeníschopná je rada pokud je přítomna nadpoloviční většina členů, k přijetí řádného rozhodnutí je potřeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů. Z každé schůze je pořizován zápis, který je podepsán starostou a dále jedním z radních.

Radě obce je podle zákona například vyhrazeno: zabezpečování hospodaření podle zastupitelstvem schváleného rozpočtu (rada může navíc schvalovat rozpočtová opatření), ukládání úkolů organizacím zřízeným obcí, zřizování a rušení odborů a oddělení na obecním úřadě včetně jmenování jejich vedoucích. Dá se říci, že o obecním úřadě jako takovém, o počtu jeho zaměstnanců či o organizačním řádu obecního úřadu, rozhoduje rada obce. Radě dále přísluší vydávat nařízení obce a také zřizovat komise rady obce, ve kterých radní jmenují a odvolávají předsedu a další členy.¹⁶

2.2.2.3 Starosta

Starosta vystupuje navenek a zastupuje obec. Je volen na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce z řad zastupitelů a automaticky se zvolením stává členem rady města. Nutnou podmínkou pro zvolení do funkce je občanství České republiky. Funkce starosty není statutárním orgánem, nemá v podstatě mnoho pravomocí. Úkony, ke kterým je potřeba schválení rady či zastupitelstva (je jich valná většina) nemůže starosta vykonat dříve, než jsou projednány a schváleny. Pokud by tak učinil, může se v krajním případě vystavit trestnímu stíhání.¹⁷

¹⁵ BALÍK, S. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 2009, s. 72 – 73.

¹⁶ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V. a ČOPÍK J.. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. 2010, s. 44 – 45.

¹⁷ BALÍK, S. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 2009, s. 74 – 75.

Se souhlasem ředitele krajského úřadu jmenuje starosta tajemníka obecního úřadu a také stanovuje jeho plat. Starosta odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce, za informování veřejnosti o činnosti obce. Může požádat policii o součinnost v rámci zabezpečení záležitostí obce, rozhoduje o vyloučení členů komise při projednávání věcí, u nichž má podezření na podjatost, má možnost pozastavit výkon usnesení rady obce v samostatné působnosti pokud ho považuje za nesprávné (tento počín následně vysvětlí na zastupitelstvu a to v dané věci rozhodne s konečnou platností).¹⁸

2.2.2.4 Místostarosta

Místostarosta zastupuje starostu v době jeho nepřítomnosti nebo v situaci, kdy starosta svou funkci z jakéhokoliv důvodu nevykonává nebo vykonávat nemůže. Je volen stejně jako starosta – na zasedání zastupitelstva z jeho řad. Zastupitelstvo může zvolit více místostarostů a svěřit jim určité úkoly. Podmínka pro zvolení je občanství České republiky, stejně jako u starosty. Místostarosta je zodpovědný zastupitelstvu a automatickým členem rady obce.

2.2.2.5 Obecní úřad, tajemník

Obecní úřad zahrnuje starostu (ten stojí v jeho čele), místostarostu (nebo místostarosty), tajemníka obecního úřadu a zaměstnance, kteří spadají pod obecní úřad. Často jsou pro jednotlivé úseky činnosti obecního úřadu zřízeny odbory, o jejichž zřízení a ustavení rozhoduje rada obce. Úřad v samostatné působnosti plní úkoly, které mu zadá rada či zastupitelstvo, napomáhá také výborům a komisím v jejich činnosti. Obecní úřad dále vykonává státní správu v rámci přenesené působnosti.¹⁹

Jak už bylo uvedeno výše, tajemníka obecního úřadu jmenuje se souhlasem ředitele krajského úřadu starosta obce. Zároveň mu také stanovuje platový výměr. Funkce tajemníka je povinně zřizována v obcích s pověřeným obecním úřadem (obec II. stupně) a také v obcích s rozšířenou působností (III. stupeň). Tajemník se účastní zasedání rady obce i zastupitelstva s poradním hlasem a je mu zapovězeno vykonávat jakékoliv funkce v politických stranách či hnutích. Tajemník obecního úřadu vydává spisový, skartační či pracovní řád obecního úřadu včetně vnitřních směrnic. Také zajišťuje výkon přenesené

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů

působnosti v určitých oblastech, plní úkoly uložené radou či zastupitelstvem. Pro zaměstnance úřadu je statutárním orgánem zaměstnavatele a určuje jim plat.²⁰

2.2.3 Financování obcí – rozpočet obce

Obce k zabezpečení své činnosti využívají veřejných financí, které se snaží používat efektivně, hospodárně a účelně. K tomuto účelu je každoročně sestavován a schvalován rozpočet obce včetně rozpočtového výhledu. Po uplynutí rozpočtového období je překládán závěrečný účet hospodaření. Obce nad 5 000 obyvatel musí své hospodaření předložit ke kontrole auditorovi.

Rozpočet obce je jakousi bilancí příjmů a výdajů. Jeho návrh je finálně schvalován zastupitelstvem, předtím však musí být odsouhlasen finančním výborem a samozřejmě radou obce. Změny v rozpočtu jsou prováděny tzv. rozpočtovými opatřeními. Obecným pravidlem při sestavování rozpočtu je fakt, že rozpočet obce by měl být vyrovnaný nebo by měly být příjmy vyšší než výdaje.

Výnosy obce lze rozdělit do čtyř základních skupin. Jsou jimi: daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové a dotace. Tato podoba financování obcí je v České republice platná od roku 2000, v roce 2007 prošla částečnou úpravou. Základem je, že obce dostávají od státu finance na základě počtu obyvatel.

Nejvýznamnější zdroj příjmů obecních rozpočtů jsou daňové příjmy. Zde patří daně sdílené (obce se dělí o výnos s dalšími články rozpočtové soustavy) a svěřené (veškeré vybrané finance zůstávají obcím). V současné době dostávají obce 21,4 % z celostátního výnosu DPH (rozpočteno podle přepočteného počtu obyvatel), 21,4 % z výnosu daně z příjmu fyzických osob (ze závislé činnosti i daně vybírané srážkou) 21,4 % daně z příjmů právnických osob. Daň z příjmů právnických osob placená obcemi vždy zůstane v obci. Obcím také náleží část daní z podnikání fyzických osob. Daň z nemovitosti na území obce je 100% příjmem dané obce a navíc si výši této daně určuje sama.²¹

Nedaňové příjmy obce jsou hlavně příjmy z vlastního podnikání, uživatelské poplatky, příjmy z pokut atd. Kapitálové příjmy jsou například z prodeje majetku obce.

²⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů

²¹ BALÍK, S. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 2009, s. 33 – 37.

Dotace získávají obce z kraje, od státu či z různých evropských fondů. Mezi dotace se počítají i příspěvky státu na výkon státní správy.

Výdaje obce se dělí na běžné a kapitálové. Do běžných výdajů jsou zahrnuty náklady, které obec zpravidla vynakládá každý rok (provozní výdaje, neinvestiční výdaje). Kapitálovými výdaji jsou většinou jednorázové výdaje, často spojené s financováním investic – investiční výdaje.

2.3 Typologie obcí dle postavení starosty

Uspořádání obcí a jejich rozdělení podle typologie a vlastností starostů je výsledek práce a výzkumu P. E. Mouritzena a J. H. Svary. Tato charakteristika je zahrnuta i do naší práce. Samozřejmě je typologií nepřeborné množství. Typologie obcí dle postavení starosty je unikátní v tom, že ukazuje různorodost v postavení hlavy obcí v různých zemích.

Organizace místní samosprávy v moderních demokraciích mají společné základní rysy, díky kterým lze určit základní principy fungování komunálního systému v těchto zemích. První charakteristikou je, že obecní politické orgány představují přirozenou reprezentativní roli (byly zvoleny v demokratických volbách), dále ve většině místních samospráv figuruje nějaký politický lídr (ne vždy to musí být osoba starosty). Také můžeme na většině radnic označit manažera místní samosprávy (organizace administrativy atd.).²²

Na základě různých charakteristik lze odvodit čtyři základní a zároveň svým způsobem ideální formy uspořádání místních samospráv.²³

- Model dominantního starosty – v tomto modelu je starosta volen přímo, starosta zároveň ovládá většinu v zastupitelstvu a v rukou drží valnou většinu exekutivních pravomocí. Starosta také mimo jiné řídí obecní organizace. Model dominantního starosty nalezneme v zemích jižní a východní Evropy.

- Model kolektivního vedení – v místní samosprávě existuje kolektivní orgán, který disponuje exekutivními pravomocemi. V tomto orgánu zasedají členové zastupitelstva, kteří jsou do něj zvoleni. Kolektivnímu orgánu předsedá starosta. Tento model funguje

²² MAGRE, J. a BERTRANA, X. Místní samosprávy a manažeři místní samosprávy v sedmnácti evropských zemích. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online].

²³ MOURITZEN, P. E. a SVARA, J. H.. *Leadership at the apex: politicians and administrators in Western local governments.*

mimo jiné v České republice, kde výše popisovaný kolektivní orgán představuje rada obce (pokud se rada obce nevolí, systém v dané obci se blíží k modelu dominantního starosty nebo výborového vedení). Model kolektivního vedení lze nalézt v Belgii, Nizozemsku či Lucembursku.

- Model výborového vedení – u tohoto modelu se setkáváme s politickým vůdcem obce, který ovšem nemusí být starostou. Tento vůdce se dělí o exekutivní pravomoci s kolektivním orgánem – zastupitelstvem. Vůdce může, ale také nemusí mít kontrolu nad zastupitelstvem (neovládá většinu). Model výborového vedení je typický pro Dánsko, Švédsko nebo Lotyšsko.²⁴

- Model zastupitelsko-manažerský – v tomto modelu zastává starosta jen reprezentativní funkci. Veškerá exekutiva je v rukou profesionální administrativy.

2.4 Komunální volby v České republice

Volby odhalují aktuální situaci v politice v daném politickém celku, rozložení politických sil a samozřejmě také priority a potřeby společnosti.²⁵

Volby do obecních zastupitelstev jsou v České republice ukotveny v zákonu č. 491/2001 Sb. Konají se na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Hlasování je tajné podle zákona poměrného zastoupení. Každý volič volí osobně, není přípustné žádné zastoupení.

Aktivní volební právo, tedy právo volit, má občan dané obce (státní občan České republiky), který dosáhl 18 let a má v obci trvalé bydliště. Volit ale může díky mezinárodní úmluvě i občan jiného státu, avšak zůstává podmínka 18 let a trvalý pobyt na území dané obce. Pasivní volební právo, tedy právo být zvolen, má stejné podmínky jako aktivní.²⁶

2.4.1 Volební obvod

Velikost volebního obvodu je dána počtem mandátů, které jsou v něm rozdělovány. Čím je volební obvod větší, tím je také vyšší proporcionalita voleb.

²⁴ MAGRE, J. a BERTRANA, X. Místní samosprávy a manažeři místní samosprávy v sedmnácti evropských zemích. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online].

²⁵ ČMEJREK, J. *Obce a regiony*. 2008, s. 48 – 51.

²⁶ Tamtéž, s. 51 – 52.

2.4.2 Kandidatura

Kandidatura, respektive její forma, závisí na typu volebního obvodu. Existují tři základní typy kandidátních listin: přísně vázaná, vázaná a otevřená (označována i jako volná). V České republice se při komunálních volbách používá otevřená kandidátní listina. Znamená to, že volič při hlasování není omezen jednou kandidátkou, ale může si vybrat z více a označit i konkrétní kandidáty. Volnou kandidátní listinou je výrazně posílena personalizace voleb.²⁷

Kandidátní listinu do voleb do zastupitelstva obce mohou podat volební strany. Těmi jsou podle zákona politické strany, politické hnutí a jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů, sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů. Každá volební strana může podat do voleb téhož zastupitelstva jen jednu kandidátní listinu a je povoleno uvést na ní maximálně tolik kandidátů, kolik činí počet volených zastupitelů.

Poměrně důležitým faktem komunálních voleb je možnost kandidatury nezávislých kandidátů a jejich sdružení. Ti musí při registraci kandidátní listiny předložit petici s podpisy občanů obce, kteří kandidaturu tohoto subjektu podporují. V menších obcích je kandidatura nezávislých v podstatě nutností a to z důvodu, že politické strany nemají v těchto obcích své organizace.²⁸

2.4.3 Hlasování

Struktura hlasu při volbách úzce souvisí s formou kandidatury. Díky otevřené kandidátní listině se používá tzv. vícenásobný hlas. To znamená, že volič může hlasovat buď pro vybranou kandidátní listinu, nebo pro jednotlivé kandidáty napříč kandidátními listinami. Oba způsoby volby může i zkombinovat. Je však možné označit maximálně tolik kandidátů, kolik mu dovoluje velikost volebního obvodu, respektive počet přidělovaných mandátů (při sedmičlenném zastupitelstvu může volič označit maximálně sedm kandidátů). Takové hlasování je označované jako preferenční, nebo se lze setkat s výrazem panašování.²⁹

²⁷ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V. a ČOPÍK J.. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. 2010, s. 55 – 56.

²⁸ OUTLÝ, J. Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti. *Politologická revue*, 2003, (2), s. 20 – 23.

²⁹ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V. a ČOPÍK J.. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. 2010, s. 55 – 56.

2.4.4 Volební klauzule

Volební neboli uzavírací klauzule má zabránit přílišné fragmentaci voleného orgánu, jedná se tedy o jakousi redukční metodu. Jedná se o práh, který musí kandidující strany ve volbách dosáhnout, aby se mohly následně účastnit samotného rozdělování mandátů. Klauzule se využívá hlavně u proporcionálního volebního systému.³⁰

Ve volbách do zastupitelstev obcí v České republice se užívá 5% volební klauzule. Může se však i snížit, a to kvůli zachování politické soutěže. Klauzule se u komunálních voleb také přepočítává podle počtu míst na kandidátní listině – to znamená, že klauzule ve výši 5 % se užívá jen při zcela zaplněné kandidátce.³¹

2.4.5 Volební formule

Volební formule je vlastně matematická operace, díky které se převádějí volební hlasy na mandáty. Existuje celá řada formulí, různé pro většinové volební systémy i pro proporcionální. U proporcionálních volebních formulí se pracuje s volebními kvótami nebo volebními děliteli. V České republice se používá při komunálních volbách formule založená na volebních dělitelích – d'Hondtova volební formule. Tato formule pracuje s posloupností dělitelů 1, 2, 3.. n (kdy n označuje celkový počet rozdělovaných mandátů), přičemž posiluje nadreprezentaci silných stran, jelikož má malé intervaly mezi děliteli.³²

2.5 Preferenční hlasování

Jak řada autorů uvádí, zkoumání preferenčního hlasování je značně problematické. Na rozdíl od jiných druhů voleb (například do Poslanecké sněmovny parlamentu České republiky) u komunálních nelze jasně oddělit hlasy pro jednotlivé kandidáty od hlasů pro celou stranu. V podstatě se dá říci, že všechny hlasy jsou preferenční, tedy personální a zároveň jsou také hlasem pro danou stranu. Voliči často používají jako způsob volby zaškrtnutí celé kandidátky, což ve své podstatě znamená také preferenční hlas pro každého kandidáta na dané kandidátní listině. Aby bylo možné jednoznačně oddělit hlasy udělené jednotlivým kandidátům a určit tak, který volič zvolil volbu tzv. panašováním, bylo by

³⁰ ČMEJREK, J. *Obce a regiony*. 2008, s. 50.

³¹ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V. a ČOPÍK J.. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. 2010, s. 57.

³² Tamtéž, s. 58 – 59.

potřeba detailně studovat volební lístky, což je ze zákona nerealizovatelné. Ale i tak existuje metoda, díky které je možno alespoň omezeně jev preferenčního hlasování studovat. Tento způsob se nazývá metoda nevolitelných míst. Podstatou metody je zkoumání počtu zvolených zastupitelů vybraných obcí, kteří byli původně na kandidátce své strany umístěni na tzv. nevolitelných místech. Pod tímto pojmem rozumíme právě takové místo, které by při rovnoměrném udělení hlasů dané straně neznamenal pro kandidáta post zastupitele (například pokud daný subjekt obdržel z 21 možných mandátů 5, tak nevolitelným místem jsou všechna místa od 6 až do 21). Metoda se nedá aplikovat na nezávislé kandidáty, kteří kandidují sami za sebe a nemají se kam posunovat v rámci kandidátní listiny.³³

Mnohé studie ukazují, že klíčový vliv při zkoumání volebního chování a potažmo preferenčního hlasování má velikost obce. Nejčastější formou volby je nejspíše zaškrtnutí celé strany, ale ukazuje se, že čím je obec menší, tím více roste podíl hlasů udělených jednotlivým kandidátům napříč stranami.³⁴

2.6 Lokální politické stranictví

Politické strany jsou neodmyslitelnou součástí fungující demokracie a jejich hlavní funkce spočívá ve zprostředkování mezi občany a politickou mocí. Strany sdružují politicky aktivní občany, kteří mají podobné smýšlení, cíle i názory. Strany se v politickém procesu ucházejí o přízeň občanů, ti pak svým hlasováním ve volbách ukazují své preference k jednotlivým stranám. Strany se snaží získat co největší podíl na státní moci a ve veřejné správě a tím obhajovat názory svých stoupenců.³⁵

Politické stranictví prošlo velkým vývojem. Rozkvět zaznamenalo na přelomu 19. a 20. století, kdy hlavně vlivem zavedení všeobecného volebního práva vstoupily do politického života široké vrstvy společnosti. Moderní masové strany s širokou členskou základnou a rozvětvenou strukturou rychle získávaly podíl na veřejné moci. V polovině 20. let následoval přesun k všelidovým stranám a hlavně stranám elitním, které se zaměřovaly více na voliče nežli na své členy. V současné době je problémem politického

³³ BALÍK, S. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 2009, s. 169 – 170.

³⁴ KOPŘIVA, R. *Analytické možnosti využití preferenčních hlasů při výzkumu volebního chování ve volbách zastupitelstev obcí*. 2012, s. 318 – 320.

³⁵ ČMEJREK, J. *Obce a regiony*. 2008, s. 57 – 58.

stranictví tendence ke kartelizaci stran a systémů. Velkým soudobým problémem je také klesající počet aktivních členů stran včetně klesajícího počtu voličů. Naopak lze též sledovat proces parlamentarizace politických stran, upevňování jejich pozic ve vztahu ke státní moci. Politologické teorie se snaží tyto rozpory vysvětlit následovně. Oddělují od sebe různé aspekty života politické strany: *party in public office* (působení představitelů stran ve veřejné politice), *party in central office* (působení vrcholných orgánů strany) a *party on the ground* (působení stranické základny).³⁶ Tyto tendence se objevují i v českém stranickém systému, navíc jsou posíleny faktem, že vývoj stran byl v historii narušen komunistickým režimem. Z dodnes fungujících parlamentních stran lze označit KDU – ČSL a KSČM za historicky zakotvené strany se stabilní voličskou základnou. Ostatní parlamentní strany se vyvíjely až po roce 1989 a svoje struktury tvořily „shora“ – to znamená, že nejdříve probíhaly aktivity stran a upevňovalo se vedení a až posléze se formovala stranická základna.³⁷

Politologové pozorují vliv oslabování stranické základny na lokální politické systémy. V meziválečném období kandidátní listiny venkovských stran byly obsazeny kandidáty z řad členů strany, dnes většina stran musí kandidátní listiny obsazovat nezávislymi kandidáty, protože jejich členská základna nemá dostatek kandidátů.³⁸

2.7 Politická participace občanů

Nejdůležitější formou politické participace občanů jsou volby, tudíž účast občanů ve volbách je základním ukazatelem míry participace. Volby a účast na nich mimo určení nových vládnoucích skupin vypovídá o charakteru daného volebního regionu, o soutěživosti či o zapojení občanů do politického systému. Dalšími formami politické participace je například členství v zájmových skupinách, zapojování se do veřejného života, členství v politických subjektech nebo také účast na zasedání zastupitelstva atd.³⁹ Zde se zaměříme primárně na volební účast, která se ze všech projevů politické participace nejlépe měří a popisuje.

³⁶ KATZ, S. R., MAIR, P. ed. *How parties organize change and adaptation in party organizations in Western democracies*.

³⁷ ČMEJREK, J. *Obce a regiony*. 2008, s. 58 – 59.

³⁸ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V. a ČOPÍK J.. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. 2010, s. 66 – 67.

³⁹ BALÍK, S. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 2009, s. 165.

Volební účast je podle Cabady a Kubáta definována jako průměrná intenzita účasti občanů ve volbách. Je vyjádřena v procentech podílem voličů, kteří si vyzvedli při volbách úřední obálku pro řádnou volbu (odevzdání platného i neplatného hlasu) ve vztahu ke všem občanům v daném volebním obvodu, kteří mají přiznané volební právo.⁴⁰

Výše volební účasti se mění jak v časovém horizontu, tak také místem. Důležitým faktorem je také typ voleb, u kterého se zajímáme o volební účast (například podle statistik je při parlamentních volbách volební účast vyšší nežli například u voleb do Evropského parlamentu). Celá řada politologů a sociologů zkoumá různé faktory, které mohou mít na volební účast vliv a mohou způsobovat její proměnlivost. Obecně jsou uváděny následující okolnosti, které mohou výši volební účasti ovlivnit: právní podmínky (administrativní), typ volebního systému (podle výzkumu je vyšší volební účast spíše u proporčního volebního systému nežli u většinového), politický systém (například volby ve státech, kde je dvoukomorový parlament se vyznačují nižší volební účastí než je tomu ve státech s unikameralismem), typ stranického systému atd. Samozřejmě dále ovlivňují volební účast například sociálně-demografické faktory (výzkumy ukazují, že muži nevolí tak často jako ženy, k urnám jdou spíše vzdělanější voliči), geografické a klimatické podmínky (logicky za deštivého počasí dorazí do volebních místností méně voličů) a také četnost voleb se na volební účasti dokáže podepsat (čím je více voleb, tím méně jsou atraktivní pro potenciální voliče).⁴¹

⁴⁰ CABADA, L. a KUBÁT, M. *Úvod do studia politické vědy*. 2004, s. 305.

⁴¹ BALÍK, S. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 2009, s. 166.

3 Vlastní práce

3.1 Charakteristika města Slavičín

Město Slavičín se nachází ve Zlínském kraji, v jihovýchodní části okresu Zlín. Slavičín leží v předhůří CHKO Bílé Karpaty a Vizovických vrchů a je členěn na následující místní části: Slavičín, Hrádek na Vlárské dráze, Divnice a Nevšová.

Obrázek 1: Poloha města Slavičín

Zdroj: Oficiální stránky města Slavičín – www.mesto-slavicin.cz

Město Slavičín v rámci přenesené působnosti vykonává funkci obce II. stupně – obec s pověřeným obecním úřadem. Městský úřad Slavičín vykonává státní správu pro Slavičín a jeho místní části, dále pro obce Bohuslavice nad Vlání, Lipová, Petrůvka, Rudimov a Šanov. Příslušnou obcí s rozšířenou působností je pro Slavičín město Luhačovice, ležící 12 kilometrů od města.

Slavičín je členem místní akční skupiny (MAS) Luhačovské Zálesí, také Mikroregionu Luhačovské Zálesí a Svazu měst a obcí České republiky.

3.1.1 Historie města

Osídlení Slavičína se odhaduje okolo 8. nebo 9. století našeho letopočtu. V roce 985 zde při své misii z Uher pobýval svatý Vojtěch. Nejranější záznamy o městě pochází z roku 1141. První písemná zpráva o městě Slavičín pochází z roku 1256. V této době byl

Slavičín městečkem s farním kostelem, dále disponoval tržním, celním a hrdelním právem. Ovšem po následném nájezdu Turků a Kumánů bylo město téměř pusté.⁴²

Slavičín těsně sousedil s osadou Mladotice a tato místa byla často zaměňována. V roce 1784 se Mladotičtí a Slavičínští dohodli, na společném obecním hospodářství. V roce 1850 se obce osvobodily od vrchnostenských úřadů a přijaly společný název Spojené obce Slavičín a Mladotice. Po pokusech Mladotických o odluku od Slavičina se nakonec obě obce nadobro sloučily v roce 1891 a přijaly název Slavičín-Mladotice. Až od roku 1946 byla obec trvale přejmenována na Slavičín.⁴³

Po vypuknutí první světové války byli v srpnu 1914 povoláni do zbraně i slavičínští muži – celkem jich bylo okolo stovky. Ovšem počet mužů ve válce se navýšil dalšími odvody. Celkem do armády Rakouska-Uherska narukovalo 199 mužů, z nichž se 32 nedožilo konce války. Jinak válka poznamenala město stejně jako každé jiné. Byla velká poptávka po potravinách a v zemědělství chyběli muži. Kromě drahoty se města dotkla i špatná dopravní dostupnost. To vše bylo příčinou nedostatku a nouze. Ke konci války nabyla inflace velkých rozměrů, což lidé nesli špatně. Úsměv na tváři se jim objevil s vyhlášením Československého státu, což pro občany znamenalo vyhlídku na lepší časy.⁴⁴

Druhá světová válka zanechala ve Slavičíně velkou stopu. Dne 15. března 1939 do Slavičina dorazily německé motorizované jednotky a usídlily se ve zdejších zcela nových kasárnách. Zde měli Němci stálou posádku až do svého odchodu 25. dubna 1945. Válka se dotkla i slavičínských Židů, kteří se nejprve museli odstěhovat do Uherského Brodu, kde měli vyčleněno ghetto. Posléze byli přesunuti do Terezína a následně do Osvětimi. Na stěnách Pinkasovy synagogy v Praze, kde jsou zapsány oběti holocaustu, nalezneme i jména slavičínských občanů. Ve Slavičíně vznikla vojenská odbojová organizace Obrana národa – okrsek č. 7, který byl dobře zásobován jak municí, tak proviantem z muničního skladu v nedalekých Vrběticích. Několik rodáků ze Slavičina působilo také v řadách britského letectva. V roce 1944 bylo asi 20 občanů vysláno na nucené práce do Německa. V témže roce, 29. srpna 1944, se nad Bílými Karpaty (i nad Slavičínem) odehrála letecká bitva. Střetly se zde bombardéry letecké armády USA s německými stíhači. Slavičínský hřbitov se stal dočasným místem odpočinku pro 28 amerických letců. Pomník mají ve

⁴² První písemné zmínky o Slavičíně. *Město Slavičín* [online]. [cit. 2016-07-16].

⁴³ CEKOTA, V. *Slavičín v minulosti a současnosti: 750. výročí první písemné zprávy: 1256 – 2006*. 2006, s. 27.

⁴⁴ Tamtéž, s. 29 – 34.

městě dodnes. Dne 1. května 1945 začali do Slavičína vstupovat příslušníci rumunské armády a Slavičané oslavovali konec války.⁴⁵

3.1.2 Obyvatelstvo

S rozvojem strojírenství na Slavičínsku se v 50. letech 20. století zvyšoval počet obyvatel. V jednu chvíli bylo město dokonce třetím největším v okrese. Ovšem po roce 1990 se od města oddělilo několik okolních obcí – Lipová, Rudimov a Šanov. Poté následovaly další obce – Petřůvka, Rokytnice a Bohuslavice nad Vlání. Postupným oddělováním obcí a také snižováním porodnosti ve městě došlo k úbytku obyvatel. Pro představu – k 1. lednu 1990 žilo ve městě celkem 9 860 obyvatel a v roce 2001 byl počet evidovaných osob na čísle 7 194. Poté už postupně až do roku 2017 počet obyvatel ve městě mírně klesal – migrační přírůstek byl ve všech letech kromě roku 2016 záporný (nejvíce lidí se vystěhovalo v roce 2013), přirozený přírůstek kolísal (v roce 2015 byl přírůstek největší – narodilo se 93 dětí a zemřelo 58 lidí, naopak bilance s největší zápornou hodnotou -24 byla zaznamenána v roce 2014).⁴⁶

Podle statistik Ministerstva vnitra ČR žilo k 1. lednu 2017 ve Slavičíně a jeho místních částech celkem 6 539 obyvatel (3 179 mužů a 3 360 žen). Z celkového počtu obyvatel bylo starších 15 let celkem 5 693 lidí.⁴⁷

Podle statistik evidence obyvatel správního odboru na městském úřadu se ve městě Slavičín a jeho místních částech v průběhu roku 2016 narodilo 56 dětí (30 chlapců, 26 holčiček), zemřelo 43 osob (24 mužů, 19 žen). V rámci migrace obyvatel si město stojí následovně: v průběhu roku 2016 se do města a jeho místních částí přistěhovalo celkem 112 žen a 96 mužů, odstěhovalo se 72 žen 57 mužů. Stejnou statistiku poskytl odbor také za rok 2017 (od 1. ledna do 30. září): narození 48 (24 chlapci, 24 dívky), úmrtí 43, přistěhovaní 202, odstěhovaní 73. Z následujících informací vyplývá, že v posledních dvou letech se město stalo poměrně atraktivním – přistěhovalo se více lidí, nežli odstěhovalo.⁴⁸

Většina obyvatel ve Slavičíně má podle dat ze Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 střední odborné vzdělání či úplné střední odborné vzdělání – s maturitou (vedlo to

⁴⁵ CEKOTA, V. *Slavičín v minulosti a současnosti: 750. výročí první písemné zprávy: 1256 – 2006*. 2006, s. 34 – 44.

⁴⁶ Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování (1971-2015): Zlínský kraj - Zlín. Český statistický úřad: *Databáze demografických údajů za obce ČR* [online]. 2016 [cit. 2016-07-30].

⁴⁷ Počty obyvatel v obcích: Data k 1. 1. 2017. *Ministerstvo vnitra České republiky: Statistiky* [online]. 2017 [cit. 2017-10-02].

⁴⁸ Informace poskytl správní odbor – evidence obyvatel MěÚ Slavičín.

přes 50 % občanů). Vysokoškolské vzdělání mělo 10,3 % obyvatel a základní vzdělání skoro 16 %.⁴⁹

3.1.3 Nezaměstnanost

Město Slavičín se v minulých letech kvůli své geografické poloze v příhraničí dlouhodobě potýkalo se zvýšenou mírou nezaměstnanosti. V posledních letech (2015 – 2017) je ale nezaměstnanost srovnatelná s celorepublikovým průměrem. Většina volných pracovních míst je ve strojírenství a také se hledají řemeslníci různých profesí či pomocné práce ve stavebnictví. Občané města často za prací dojíždějí – do Bojkovic, Luhačovic, Valašských Klobouk nebo také do krajského města Zlín.

Kvůli reorganizaci Úřadu práce ČR a změně sledovaných ukazatelů nezaměstnanosti na celorepublikové úrovni je sledování nezaměstnanosti složitější. Údaje jsou často uváděny za celou spádovou oblast Kontaktního pracoviště Úřadu práce Slavičín (spadá zde mimo Slavičín a jeho místní části Bohuslavice nad Vlárí, Haluzice, Jestřabí, Lipová, Loučka, Petruvka, Rokytnice, Rudimov, Slopné, Šanov, Štítná nad Vlárí a Vlachovice). Od roku 2013 je používán ukazatel Podíl nezaměstnaných osob namísto předešlé Míry nezaměstnanosti.

Podle statistických dat Integrovaného portálu Ministerstva práce a sociálních věcí byl podíl nezaměstnaných osob ve městě Slavičín k 1. lednu 2017 celkem 3,6 %.⁵⁰ Pro představu byl tento ukazatel v lednu 2016 celkem 5,0 %.

Celosvětová ekonomická krize odstartovaná v roce 2008 byla citelná i na trhu práce ve městě. V období let 2008 – 2014 byl zaznamenán vyšší počet uchazečů o zaměstnání (s mírnými výkyvy). Od roku 2015 je podíl nezaměstnaných osob pod celorepublikovým průměrem. V roce 2017 je dokonce nezaměstnanost v celé České republice nejnižší v rámci celé Evropské unie.

Počet uchazečů o zaměstnání evidovaných na Úřadu práce Slavičín se zpravidla mírně zvýší v letních měsících, a to v důsledku přihlašování čerstvých absolventů. Slabý nárůst lze zaznamenat také v zimních měsících a to kvůli evidenci sezonních pracovníků

⁴⁹ Obyvatelstvo podle pohlaví a podle věku, rodinného stavu a nejvyššího ukončeného vzdělání v obci: Slavičín. *Český statistický úřad: Sčítání lidu, domů a bytů 2011* [online]. 2016 [cit. 2016-07-30].

⁵⁰ Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska: Nezaměstnanost v obcích a mikroregionech (od 1.3.2014) v okrese Zlín za leden 2016. *Integrovaný portál MPSV: Statistiky* [online]. [cit. 2016-08-01].

(velkou část tvoří pracovníci z nedalekých lázní Luhačovice, kteří se často na zimní měsíce přihlásí na úřad práce a jakmile začne lázeňská sezona, tak jsou opět přijati do zaměstnání).

3.1.4 Průmysl a podnikání, služby obyvatelstvu

Ve městě Slavičín bylo podle dat Českého statistického úřadu k 31. prosinci 2016 evidováno 1 577 ekonomických subjektů. Nejdůležitějším odvětvím je průmysl, velkoobchod a maloobchod. Z hlediska sektorů převažuje sektor služeb, naopak sektor zemědělství zabírá minimální podíl.⁵¹

Přímo v katastru města Slavičín se nachází dva průmyslové areály – Průmyslová zóna Slavičín-Hrádek a Průmyslový areál Slavičín. Právě druhý jmenovaný areál vznikl na území bývalých Vlárských strojírén a dnes zde funguje několik velkých firem, které jsou významnými zaměstnavateli slavičínského regionu. Patří mezi ně například firma Ekofiltr, s. r. o., která zaměstnává necelou stovku lidí, dále Media Mix, s. r. o., Hopa, s. r. o. nebo Remerx, s. r. o. Největším zaměstnavatelem na Slavičínsku je firma TVD – Technická výroba, a. s., která poskytuje práci více než 500 lidem. Firma se zabývá především výrobou kovového nábytku a rozvaděčových skříní.⁵²

Město Slavičín nabízí svým občanů širokou škálu služeb. Je zde dostatek obchodů s potravinami, dokonce zde fungují dva supermarkety (Tesco a Albert). Ve městě se nachází celá řada restauračních zařízení včetně bowlingu. V centru města nalezneme mimo jiné následující obchody: prodejnu elektro, prodejnu mražených ryb, galanterii, vinotéky, domácí potřeby, hračkářství, papírnictví, dům nábytku, zlatnictví, dvě optiky, několik prodejen květin, knihkupectví či obchod s autodíly. Další služby nabízí: zahradnictví, masny, pohřební služba, pekárna s obchodem, několik drogerií, autopůjčovna nebo prodejna pracovních oděvů. Ve Slavičíně funguje hned několik kadeřnických a kosmetických salonů. Občané také mohou využít služeb České pošty, které má svou pobočku v centru města, stejně jako Všeobecná zdravotní pojišťovna a Česká průmyslová zdravotní pojišťovna. Nachází se zde pobočka Komerční banky a České spořitelny. Ve městě fungují tři bankomaty s nepřetržitým provozem. Město disponuje dvěma čerpacími stanicemi – jedna je ve Slavičíně a druhá v místní části Hrádek.

⁵¹ Vybrané údaje za obec: Slavičín. Český statistický úřad: Veřejná databáze [online]. [cit. 2017-10-09].

⁵² TVD – technická výroba, a. s.: Současnost. TVD [online]. [cit. 2017-10-09].

3.1.5 Školství

Ve městě Slavičín funguje školství mateřské, základní i středoškolské.

Mateřské školy jsou celkem čtyři (dvě ve Slavičíně, další je v místní části Hrádek a Nevšová). V posledních letech lze ve Slavičíně zaznamenat vyšší porodnost, a proto vedení města začíná do budoucna zvažovat navýšení kapacit mateřských škol nebo zřízení další školky. V současné době (podzim 2017) je tato problematika hojně diskutovaná mezi obyvateli, ale i na slavičínské radnici. Hledá se hlavně vhodný objekt, kde by eventuálně mohla nová mateřská škola vzniknout.

Základní školy se nachází ve Slavičíně dvě – dojíždějí do nich i děti z blízkého okolí. Kapacita ZŠ Malé Pole (1. až 5. ročník) je 220 žáků. ZŠ Slavičín-Vlára zajišťuje vzdělávání od prvního až po devátý ročník – kapacita školy je 800 žáků. Obě základní školy disponují vlastní školní jídelnou. Žáci dále mohou navštěvovat Gymnázium Jana Pivečky a Střední odbornou školu Slavičín. Kapacita obou útvarů je 720 žáků (gymnázium i SOŠ byly sloučeny v roce 2012 kvůli ekonomickému i demografickému vývoji). Gymnázium se nachází ve Slavičíně, SOŠ sídlí v Divnicích. Nejbližší vysokoškolské zařízení sídlí ve Zlíně – Univerzita Tomáše Bati.

V místní části Hrádek mohou žáci se specifickými potřebami navštěvovat ZŠ praktickou a ZŠ speciální. V rámci mimoškolních aktivit funguje ve městě Základní umělecká škola s výtvarnými a hudebními obory. Širokou škálu kroužků nabízí Dům dětí a mládeže Slavičín. Dále ve městě sídlí Nadace Jana Pivečky a dvě nízkoprahová zařízení KamPak? a R-Ego.

3.1.6 Zdravotnictví a sociální služby, ubytování

Ve městě funguje již řadu let Městská nemocnice Slavičín. Původně nemocnice patřila pod Krajskou nemocnici Tomáše Bati ve Zlíně – sloužila jako interní oddělení. V roce 1993 se oddělila a od roku 2008 slouží jako lůžkové oddělení následné péče. Městská nemocnice disponuje 51 lůžky, nachází se zde také odborné ambulance, rehabilitační středisko nebo biochemická laboratoř. V areálu nemocnice sídlí výjezdová skupina rychlé lékařské pomoci Zdravotnické záchranné služby Zlínského kraje.⁵³

Spádovou nemocnicí pro Slavičín je Krajská nemocnice Tomáše Bati ve Zlíně, která je vzdálená od města cca 30 kilometrů (časově zhruba 35 minut).

⁵³ Městská nemocnice Slavičín. *Město Slavičín* [online]. [cit. 2016-08-02].

Vedle městské nemocnice se nachází budova polikliniky, v níž sídlí řada lékařských ordinací – praktičtí lékaři, zubaři i odborní lékaři (neurolog, chirurg atd.). Ke specialistům a za důkladnějšími vyšetřeními musejí občané většinou dojíždět do krajské nemocnice do Zlína. Ve Slavičíně je také možnost využít veterinární péči, kterou nabízí hned čtyři pracoviště – veterinární lékař je mimo Slavičín také v místní části Divnice. Slavičín disponuje dvěma lékárnami a jednou výdejnou lékařských pomůcek.

V místní části Hrádek na Vlárské dráze se nachází domov pro seniory – domov s pečovatelskou službou, který disponuje 63 byty (53 jednopokojových, 10 dvoupokojových). V centru města Slavičín je umístěn dům s pečovatelskou službou, který má kapacitu 28 míst. V místní části Nevšová se nachází dům s chráněnými byty. Řadu let ve Slavičíně funguje Charita sv. Vojtěcha, která poskytuje charitní pečovatelskou službu, osobní asistenci, ošetřovatelskou službu a také půjčovnu rehabilitačních a kompenzačních pomůcek. Její další náplní je provoz Denního centrum Maják, jenž slouží pro tělesně a mentálně postižené z celého okolí.⁵⁴

Velkým problémem jsou ve Slavičíně ubytovací kapacity. Hotel Slavičan, který je v majetku města, nefunguje od roku 2014. Hotel byl do té doby pronajímán soukromé osobě, která jej provozovala. Nyní hotel potřebuje rozsáhlou rekonstrukci, na kterou nejsou prostředky. Záměr na prodej hotelu nevyšel. Jedinou možností na ubytování ve městě je malý soukromý penzion na náměstí, který je ovšem pro město, jako je Slavičín, kapacitně i vybaveností nevyhovující.

3.1.7 Zájmové a další organizace

Ve Slavičíně funguje celá řada zájmových organizací a spolků. Své si najdou lidé všech věkových kategorií. Pro úplně nejmenší děti a jejich rodiče je ve městě zřízeno Mateřské centrum (od září 2017 je přestěhováno do místní části Hrádek), které je otevřeno každý den kromě víkendu. V centru je vybavená herna pro děti a také zázemí pro maminky, několikrát v týdnu je pro ně připraven program (hrátky, cvičení, malování atd.), mimo to zde probíhají přednášky a besedy. Pro starší děti funguje Junák – svaz skautů a skautek, který má k roku 2017 celkem 48 registrovaných členů. Junák pořádá pro děti pravidelné letní tábory, pro veřejnost byl uspořádán Skautský den ve Slavičíně.⁵⁵ V rámci

⁵⁴ Charita Slavičín: O charitě. *Charita Česká republika* [online]. [cit. 2016-12-11].

⁵⁵ *Skaut Slavičín: O středisku* [online]. 2017 [cit. 2017-11-11]

nabídky kroužků domu dětí a mládeže mohou děti navštěvovat celou řadu zájmových aktivit (šachy, modeláře atd.).

Co do sportovních organizací a klubů, i v této kategorii se ve městě nachází široká nabídka vyžití: Sportovní kluby Slavičín (volné sdružení klubů, které se scházejí v městské sportovní hale – oddíl volejbalu, basketbalu, atletiky, stolního tenisu, nohejbalu, florbalu...). Neméně oblíbený je Velo-club Slavičín, který mimo jiné každoročně ve spolupráci s městem pořádá závod horských kol Slavičínský bajkap. Své sídlo v budově kuželny v zámeckém parku má Kuželkářský klub Slavičín, jenž organizuje Camo ligu. Město má dokonce svého zástupce ve fotbalové soutěži – v divizi. Fotbalový klub FC TVD Slavičín ve městě funguje již od roku 1935 a vychovává mladé fotbalisty již od útlého věku. V rámci klubu fungují oddíly benjamínků, přípravky, žáků, dorostu, B-týmu a A-týmu. Hlavním sponzorem slavičínského fotbalu je firma TVD – technická výroba, a. s. Mimo stadion v centru města Slavičín, využívají fotbalisté také nově vybudované hřiště s umělým povrchem v místní části Hrádek.⁵⁶ Klub českých turistů ve městě figuruje coby organizace s pravidelnými vycházkami do okolí, z větší části jsou členy senioři. Dalším spolkem pro seniory je Klub důchodců, který se pravidelně schází v Multifunkčním kulturním centru. Dia klub, je ve Slavičíně relativně „mladým“ subjektem, zato velmi aktivním. Členky a členové klubu dokonce založili pěvecký sbor Slavické cérečky. Dia klub se účastní tradičních akcí ve městě se stánkem „Dobroty od babiček“.

Svou místní organizaci má ve městě také Český svaz žen, Český červený kříž nebo Český svaz zahrádkářů. Také zde funguje Jednota Orel, myslivecká sdružení i sdružení dobrovolných hasičů, kteří jsou aktivní i v rámci kulturního vyžití (pořádají ples, účastní se fašankových průvodů). Kulturní život obyvatel obohacuje také občanské sdružení UnArt, které mimo jiné nabízí výhodné internetové připojení svým členům. Folklór a tradice ve městě se snaží udržovat cimbálová muzika Slavičan a dětský národopisný soubor Slavičánek. Důležitým uskupením pro město, které funguje i daleko za hranicemi regionu je divadlo SemTamFór. To vystupuje se svými představeními po celé republice. Při ZUŠ Slavičín řadu let funguje smíšený pěvecký sbor Cantare. Za zmínku stojí dále Army park Slavičín, který sídlí v prostorách bývalých kasáren nedaleko města. Na místě spolek vybudoval Muzeum vojenské techniky a prostor zde našel i Kynologický klub Slavičín.

⁵⁶ FC TVD Slavičín: *Informace o klubu* [online]. 2017 [cit. 2017-11-11].

3.1.8 Společenský život ve Slavičíně

Většinu kulturních akcí ve městě pořádá Městské infocentrum Slavičín, jakožto organizační složka města Slavičín. Jsou tedy financovány z rozpočtu města. Mezi tradiční městské akce patří: Ples města, Valašský kumšt pro radost' aj užitek, Svatovojtěšský jarmark, Svátek matek, Slavičínský bajkap, Park párty, Dožínky nebo Rozsvícení vánočního stromu. Mimo městské akce se ve Slavičíně dále koná namátkou: Dětský den a koncert (dobročinná akce s hvězdným obsazením, koná se na výletišti v místní části Hrádek na Vlárské dráze), Neleň! (multikulturní festival, v roce 2017 se konal v prostorách slavičínského zámku), Divadlo nejen pro děti (pravidelná víkendová představení pro rodiny s dětmi), Kluby zdraví (měsíční přednášky na téma zdravého životního stylu), vánoční koncert, rozsvícování na Sokolce. Plesová sezona je vždy plně obsazena – každý víkend až do fašanek se ve městě koná nějaký ples – Valašský bál, Ples ZŠ Vlára, Farní ples, Ples po našem... a sezonu uzavírá Fašankový ples (hasičský).

Centrem pro pořádání kulturních akcí je Sokolovna Slavičín s kapacitou asi 500 lidí. Vedle se nachází Multifunkční kulturní centrum Slavičín, které bylo vybudováno za podpory strukturálních fondů EU. Zde sídlí Městská knihovna Slavičín a v budově se nachází také galerie, přednáškový sál a učebny. Pravidelně se zde schází místní spolky (Diaklub, Přátelé z lásky, Slavické cérečky a další) a pořádají besedy. Obě budovy se nachází v centru města a spravuje je město Slavičín.

Velmi oblíbeným místem pro pořádání venkovních kulturních akcí je Horní náměstí v centru města, zmiňované výletišťe v místní části Hrádek nebo zámecký park. V parku je vybudován areál letního kina, kde se v letních měsících promítají filmy pro občany zdarma a to díky podpoře města. Letní kino neslouží jen pro promítání, ale odehrávají se zde další akce – např. ukončení školního roku ZŠ Vlára, ZUŠ v parku, Grill párty nebo různé koncerty. Pro akce menšího rozsahu slouží v zámeckém parku altánek, v němž se každoročně odehrává například Slavičínský svátek hudby, Happening šikovných rukou Slavičina atd.

Stálé kino bylo ve Slavičíně zrušeno, občané tedy v případě zájmu dojíždějí do nedalekých Valašských Klobouk, anebo do krajského města Zlín.

3.1.9 Dopravní infrastruktura

Počátky silniční dopravy ve Slavičíně nalezneme ve 20. letech 20. století. Veřejná silniční doprava začala fungovat po 2. světové válce.⁵⁷ Dnes ve městě jezdí pravidelné autobusové linky ČSAD Vsetín, a. s., a firmy Housacar. Autobusy jezdí na meziměstských i dálkových linkách (jezdí přímý spoj i do hlavního města Prahy). Ve Slavičíně je celkem 5 autobusových zastávek, další se nachází v místních částech. Slavičín má i svou železniční stanici, která leží na konci místní části Hrádek (kvůli problémům s výkupem pozemků v minulosti leží stanice v těchto místech). Alespoň prostřednictvím autobusových spojů je vlaková stanice pro občany v lepším dosahu. Železnice ve městě funguje od roku 1888. V roce 1938 byla zřízena vlaková stanice v místní části Divnice a to kvůli zaměstnancům nedalekého závodu Detona (Vlárské strojírny).⁵⁸

Stav silnic je ve městě uspokojivý. Hlavní tah městem byl v posledních letech opraven. Cesta byla zúžena a doplněna parkovacími místy. V centru města byl také v roce 2000 vytvořen kruhový objezd, který dopravu v centru jistě zlepšil. V roce 2017 byl kruhový objezd částečně zrekonstruován kvůli původnímu špatnému technickému řešení.

Ve městě je k dispozici cyklostezka, která vede přímo k lázeňskému městu Luhačovice – je vedena mimo hlavní silnici, přes obec Nevšovou. Skrz město je také vedena stezka pro cyklisty, která ústí v místní části Hrádek na Vlárské dráze a v budoucnu ji čeká další prodloužení. Stezka je vedena klidnějšími částmi města a je doplněna o odpočívadla včetně dětského hřiště a fitness hřiště.

3.1.10 Životní prostředí a ochrana přírody

Město Slavičín se rozkládá v Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty. Tato oblast je velmi specifická díky výskytu vzácných a chráněných orchidejí (vyskytují se zde 3/4 všech druhů orchidejí, které jsou evidovány v celé České republice). V roce 1996 byly Bílé Karpaty zařazeny na seznam biosférických rezervací UNESCO.⁵⁹

Velkým problémem současnosti, který do značné míry ovlivňuje také politický život ve městě je kauza spojená se Skládkou odpadů Slavičín, s. r. o. Tato společnost spravuje a provozuje skládku odpadů ve Slavičíně-Radašovy. Město má ve společnosti

⁵⁷ CEKOTA, V. *Slavičín v minulosti a současnosti: 750. výročí první písemné zprávy: 1256 – 2006*. 2006, s. 45.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Správa CHKO Bílé Karpaty. *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR* [online]. [cit. 2017-11-11].

50% podíl a zbývající 50% podíl vlastní Ing. Josef Gabryš – společnost Joga Luhačovice, s. r. o., který byl také provozovatelem skládky odpadů a kompostárny. Společnost vznikla v roce 2007 a její hlavní činností bylo nakládání s odpady. Vážnější problém nastal v roce 2012, kdy bylo zjištěno hrubé porušení provozního řádu skládky – voda ze skládky, která měla být zadržována v jímce, byla vypouštěna volně do terénu (v blízkosti se dokonce nachází potok). Ing. Gabryš byl na tento fakt upozorněn, ale nereagoval. Dále také město Slavičín našlo nesrovnalosti v hospodaření společnosti, čímž byla zahájena „právní válka“ mezi městem Slavičín a společností Joga. Dokonce v roce 2014 odstoupil ze své funkce jednatel za město Slavičín, jehož post nebyl dosud obsazen. V roce 2015 přestala společnost Joga, s. r. o., platit poplatky městu Slavičín za pronájem pozemků a k dnešnímu dni dělá dluh skoro tři miliony korun. V souvislosti se skládkou si také obyvatelé slavičinské čtvrti Zahradní opakovaně stěžovali na silný zápach, který je v letních měsících obtěžoval (zápach byl některé dny cítit dokonce v jiných částech města). Podle všeho byl zápach z kompostárny. Vedení města se rozhodlo pozvat specializovanou firmu k detekci zápachu a zpracování odborného posudku. Určitý zápach byl evidován, avšak protistrana (Ing. Gabryš) nechal zpracovat posudek vlastní, který zápach nezaznamenal. Do problému se také zapojila Česká inspekce životního prostředí, která uložila Skládce odpadů, s. r. o., pokutu za porušování povolení a provozního řádu (mimo jiné bylo na skládce ukládán odpad nad limit). Problém v roce 2017 eskaluje, od července platí zákaz navážení odpadu a společnost má řadu dluhů. V červnu 2017 bylo zahájeno insolvenční řízení, v září bylo rozhodnuto o úpadku dlužníka a prohlášen konkurz na jeho majetek. Co bude se skládkou dál, je v řešení, v úvahu připadá několik možností. Vedení města ale přiznává, že provozování vlastní skládky odpadů vynášelo městu ročně až 1,5 milionu korun. Proto je uvažováno také o možnosti, že město dokoupí od insolvenčního správce budovu a bude skládku provozovat samo (pozemky jsou totiž ve vlastnictví města).⁶⁰

3.2 Město Slavičín – veřejnoprávní korporace

Městský úřad Slavičín se nachází v centru města, sídlí zde také kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR. Tajemníkem městského úřadu je Mgr. Luděk Latinák, který tuto funkci zastává již 10 let. Na Městském úřadu Slavičín fungují následující odbory: ekonomický,

⁶⁰ Rozhovor s Ing. Jaroslavem Končickým ze dne 9. října 2017.

investiční, životního prostředí a správy majetku, správní, sociálních věcí, stavební úřad a sekretariát. Dále pod úřad patří ještě organizační složky města Slavičín: infocentrum, knihovna, muzeum a městská policie. Zaměstnanců města Slavičín zařazených pod MěÚ je celkem 20 (úředníci), knihovna má 3 pracovnice, infocentrum 2, městská policie má 2 strážníky. Dále pod úřad spadají 2 uvolnění členové zastupitelstva – starosta a místostarosta. Město zaměstnává také 9 technických pracovníků (údržba, úklid a prádelna) a na dohody další pracovníky (například na muzeu atd.).⁶¹

Příspěvkové organizace města Slavičín jsou obě základní školy i obě mateřské školy, dům dětí a mládeže, základní umělecká škola a městská nemocnice. Dále se město majetkově účastní v těchto společnostech: BTH Slavičín, spol. s r. o. (správa bytů a nebytových prostor a provoz tepelného hospodářství, město je 100% vlastníkem), Služby města Slavičina, s. r. o. (veřejně prospěšné služby a zlepšování životních podmínek občanů města, město je jediným společníkem), Skládka odpadů Slavičín, s. r. o. (společnost provozuje Skládku odpadů Slavičín-Radašovy, město je 50% vlastníkem), Regionální centrum kooperace, a. s. (služby pro vlastníky a nájemce podnikatelských nemovitostí), Slavičínské lesy, s. r. o. (město je 100% vlastníkem) a Bytové družstvo Centrum Slavičín.

3.2.1 Rozpočet města

Zastupitelstvo města Slavičina schválilo na rok 2017 rozpočet, který počítá s příjmy ve výši 102 277 000 Kč a výdaji, které dosáhnou částky 111 335 000 Kč. Saldo činí -9 058 000 Kč, a bude kryto z finančních prostředků ze zůstatku z minulých let.⁶² Rozpočet města je tedy vyrovnaný. V současné době město splácí čtyři dlouhodobé úvěry v celkové výši necelých 20 milionů Kč⁶³ – všechny úvěry byly použity na investiční projekty a za rok 2017 budou zaplacený splátky ve výši 7 224 000 Kč. Splátky úvěrů nejsou započítány mezi výdaje, protože jsou součástí rozpočtové skladby, která financuje vzniklé saldo (největší podíl na pokrytí salda má zůstatek z minulých let). V roce 2017 není počítáno s přijetím žádného dalšího úvěru.⁶⁴

Nejvýznamnějším zdrojem příjmů do městského rozpočtu jsou příjmy daňové – celkem 75 840 000 Kč, z toho daně sdílené představují cca 70 % celkových příjmů. Nedaňové příjmy činí 21 806 000 Kč (nejvíce financí v této kategorii představuje bytové

⁶¹ Rozhovor s Mgr. Luděkem Latinákem ze dne 9. října 2017.

⁶² LYSÁČEK, P. Návrh rozpočtu města Slavičín na rok 2017: Důvodová zpráva. In: *Město Slavičín* [online].

⁶³ Stav platný na podzim roku 2017.

⁶⁴ Rozhovor s Ing. Jaroslavem Končickým ze dne 9. října 2017.

hospodářství – příjmy za energie a nájemné za městské byty). V rozpočtu města na rok 2017 je počítáno s prodejem pozemků za 200 000 Kč, což představuje rozpočtovou kategorii kapitálové příjmy. A nakonec – neinvestiční dotace jsou rozpočtovány ve výši 4 431 000 Kč, hlavní položkou zde je dotace ze státního rozpočtu na výkon veřejné správy. Rozpočet nepočítá s žádnými investičními dotacemi.⁶⁵

Běžné výdaje činí v rozpočtu na rok 2017 celkem 77 961 000 Kč. Zde jsou nejdůležitější a nejnákladnější položkou provozní výdaje (43 257 000 Kč), kde mimo jiné figurují finance na provoz radnice, na údržbu městské zeleně, na bytové hospodářství – na platby za energie městských bytů a jejich rekonstrukce, na lesní hospodářství, veřejné osvětlení nebo také platba DPH (daň na vstupu a výstupu, přenesená daňová povinnost). Osobní výdaje činí 17 094 000 Kč (odměny zastupitelstvu města a členům rady města, platy zaměstnanců úřadu a uvolněných členů zastupitelstva). V rámci běžných výdajů putuje celkem 10 339 000 Kč na příspěvkové organizace (zde patří provoz mateřských škol, základních škol, domu dětí a mládeže a městské nemocnice). Částku 4 591 000 Kč rozpočtuje město pro dotace, finanční dary a členské příspěvky. V rámci této rozpočtové skupiny jde částka 700 000 Kč na celoroční provoz fotbalového oddílu FC TVD Slavičín (občas se objevují hlasy občanů, kteří s tak vysokou částkou nesouhlasí a tvrdí, že fotbalisti jsou ve městě zbytečně protěžovaní). Město také poskytuje každoročně granty pro činnost v oblasti kultury, sportu, mimoškolních aktivit a životního prostředí. Celkově je v rámci grantového řízení rozdělen 1 000 000 Kč (310 000 Kč pro kulturu, 520 000 Kč pro sport, 150 000 Kč jde na mimoškolní aktivity a 50 000 Kč putuje na aktivity v oblasti životního prostředí). Do účelových fondů v roce 2017 poputuje 2 680 000 Kč (jedná se o Fond zaměstnavatele a Fond rozvoje bydlení). Investiční a jmenovité výdaje města Slavičín na rok 2017 počítají s částkou 31 375 000 Kč (zde jsou zahrnuty výdaje místních částí, investiční výdaje na rok 2017, nedokončené akce z roku 2016). Finanční položka ve výši 1 999 000 Kč byla v seznamu výdajů zahrnuta jako finanční rezerva Rady města Slavičín pro krizové nebo nepředvídatelné situace.⁶⁶

Návrh rozpočtu se zpracovává v souladu s platnými zákony (zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích a dle vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě). Při přípravě rozpočtu se vychází ze střednědobého rozpočtového výhledu města Slavičín, ze skutečností

⁶⁵ LYSÁČEK, P. Návrh rozpočtu města Slavičín na rok 2017: Důvodová zpráva. In: *Město Slavičín* [online].

⁶⁶ Tamtéž.

a finančních zkušeností z minulých let, předpokládaného budoucího vývoje a také se vychází z uzavřených smluv a z jejich plánovaných aktualizací.⁶⁷

Postup při sestavování rozpočtu ve městě je v zásadě každý rok stejný. Hlavní příjmové i výdajové kapitoly zůstávají stejné, mění se hlavně cifry, které jsou upraveny dle výsledku rozpočtu předcházejícího roku. Se svými návrhy a požadavky přichází vedoucí jednotlivých odborů, dále jsou osloveny příspěvkové organizace města, aby předložily své požadavky na financování a také na plánované investice. Finanční požadavky přednáší i předsedové jednotlivých osadních výborů. Starosta společně s místostarostou posléze všechna zařízení navštíví a s vedení těchto subjektů znovu probere jejich požadavky do rozpočtu města a společně stanoví prioritní akce a investice, které jsou do návrhu rozpočtu zapracovány. Nutné opravy a plánované investice si starosta poznamenává v průběhu celého roku a po dohodě s vedoucím odboru investic je do rozpočtu zařadí. Konečný návrh rozpočtu zpracuje vedoucí ekonomického odboru a je předložen na zasedání Rady města Slavičín. Rozpočet města je většinou schválen radou s minimálními úpravami (i radní v průběhu roku vznášejí návrhy na investice, opravy, které starosta eviduje a poté zanesou do rozpočtu). Samozřejmě všechny investiční záměry nelze zrealizovat okamžitě, proto je vždy určena prioritní akce. Konečné „ano“ návrhu rozpočtu města dává zastupitelstvo, které jej většinou schválí bez zbytečných debat. Určitě k tomuto faktu přispívá to, že ve fázi přípravy návrhu rozpočtu je oslovena také opozice, aby vznesla své návrhy. Nejedná se o pracovní schůzi, ale jsou osloveni předsedové opozičních stran, zda nemají nějaké návrhy, které by se mohly do rozpočtu zapracovat. Dá se říci, že je schvalování rozpočtu relativně bezproblémové.⁶⁸

V Tabulce 1 je uveden přehled příjmů a výdajů města Slavičín v průběhu posledních let, tak jak jsou evidovány v aplikaci Monitor Ministerstva financí České republiky. Asi nejvýraznějším trendem jsou klesající příjmy kapitálové a dotace jak investiční, tak neinvestiční.

⁶⁷ LYSÁČEK, P. Návrh rozpočtu města Slavičín na rok 2017: Důvodová zpráva. In: *Město Slavičín* [online].

⁶⁸ Rozhovor s Ing. Jaroslavem Končickým ze dne 9. října 2017.

Tabulka 1: Závěrečný účet hospodaření města Slavičín v průběhu let

(v tisících)

	PŘÍJMY					VÝDAJE		SALDO
	daňové	nedaňové	kapitálové	dotace		běžné	kapitálové	
				investiční	neinvestiční			
2010	58 801	33 245	1 169	37 770	12 728	75 029	39 658	+ 29 027
2011	58 423	23 899	11 669	26 573	11 899	83 204	64 507	- 15 248
2012	57 091	22 927	2 302	32 817	8 711	71 861	55 930	- 3 944
2013	70 388	24 688	1 825	14 940	7 523	71 371	41 178	+ 6 813
2014	72 580	24 660	490	14 891	7 325	78 800	40 142	+ 1 005
2015	73 045	22 712	583	6 363	8 060	77 247	24 150	+ 9 367
2016	80 704	22 032	937	6 973	7 596	71 311	35 388	+ 11 544
2017*	75 840	21 806	200	0	4 431	77 961	33 374	- 9 058

Zdroj: Monitor státní pokladny, aplikace Ministerstva financí ČR, dostupné na:
<http://monitor.statnipokladna.cz/2010/obce/detail/00284459>

* Za rok 2017 jsou data uvedena dle schváleného rozpočtu.

3.3 Město Slavičín – shrnutí

Velkou nevýhodou města Slavičín je jeho poloha. Rozkládá se v příhraniční oblasti a neleží na žádné důležité dopravní tepně. Také zde není ideální vlakové spojení, navíc se vlakové nádraží nachází daleko od centra města, což není ideální jak pro občany, tak pro případné turisty, kteří do města mají v plánu zavítat. Dalším velkým handicapem Slavičina jsou ubytovací kapacity, respektive nefungující hotel a penzion s minimem ubytovacích míst. Provoz hotelu by jistě prospěl nejen rozvoji turismu ve městě. Co se týká cestovního ruchu, největším lákadlem je Pivečkův lesopark. Jedná se o ojedinělé místo k odpočinku na okraji města, je zde vybudovaná zřícenina hradu s herními prvky, jezírko s mostem, řada kamenných i dřevěných soch. Přidanou hodnotou je umístění parku – leží na cyklotrase do nedalekého lázeňského města Luhačovice. Nedávno byl v místní části otevřen pivovar Hrádek, který také může ke zvýšení návštěvnosti města přispět. Velkým plusem města je jeho poloha v CHKO Bílé Karpaty – je zde krásná příroda s rozmanitou faunou i florou.

Co do občanské vybavenosti, tak město nabízí obyvatelům širokou škálu služeb. Taktéž Slavičín nabízí relativně bohaté vyžití, co se týče sportu a kultury. Tento fakt by mohl přispět k menšímu odlivu lidí z města a přilákání nových obyvatel.

Zdravotní péče je na slušné úrovni – nachází se zde několik ordinací praktických lékařů, zubařů včetně několika odborných ambulancí. Aktuálním problémem, který řeší

radnice delší dobu, je neosazená ordinace po zubní lékařce, která odešla do penze. Její pacienty žádný místní zubní lékař nepřevzal a oni jsou nuceni za zubním ošetřením dojíždět (náhradní péči jim nabídla ordinace ve Vizovicích). Město nabízí i městský byt pro nového lékaře, ale stále je ordinace prázdná.

Hlavní problémy, které v současnosti trápí čelní představitele města, jsou problematika skládky města, která je nyní v insolvenční. Dále také nedostatečná kapacita mateřských škol, uzavřený hotel nebo nedostatečné množství parkovacích míst (v centru města nebo ve čtvrti Malé Pole).

3.4 Vývoj samosprávy ve městě po roce 1989

Od roku 1989 zasedalo ve městě Slavičín celkem 7 zastupitelstev. V prvních volbách v roce 1990 se volilo celkem 23 zastupitelů. Od roku 1994 mělo zastupitelstvo města vždy 21 členů. Rada města byla vždy 7členná. 2 členové rady – starosta a místostarosta vykonávají svou funkci vždy uvolněně od roku 1990 dodnes.

3.4.1 Volby v roce 1990

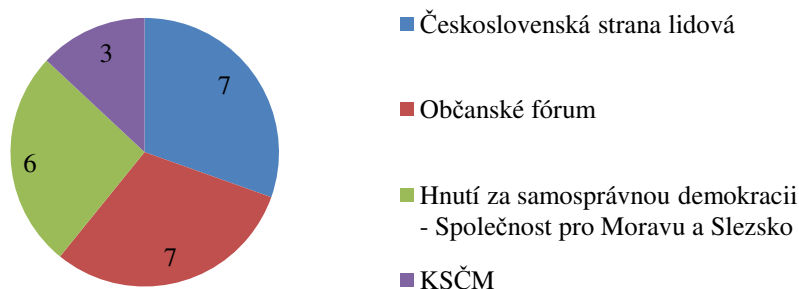
První komunální volby po sametové revoluci se nesly ve Slavičíně v klidném duchu. Předvolební kampaně nebyly tak důsledné, jako v červnu téhož roku při volbách do České národní rady a Federálního shromáždění. Nebyly vylepeny téměř žádné plakáty. Proběhlo několik předvolebních setkání, při nichž byli občané seznamováni s volebními programy a kandidáty jednotlivých stran.⁶⁹

Ve Slavičíně kandidovalo celkem 5 stran a hnutí a po splnění nutné podmínky (získání 100 podpisů) kandidoval také jeden nezávislý kandidát. Uchazeči usilovali o celkem 23 míst v zastupitelstvu. Se ziskem 31,70 % hlasů zvítězila Československá strana lidová, Občanské fórum obdrželo 30,20 % hlasů. Na 3. místě skončilo Hnutí za samosprávnou demokracii – Společnost pro Moravu a Slezsko se ziskem 23,50 % hlasů. Komunistická strana Československa získala celkem 12,10 % hlasů. Nezávislý kandidát Ing. Vojtěch Malík obdržel hlasy od 1,40 % voličů a Klub angažovaných nestraníků volilo

⁶⁹ BRZOBOHATÝ, Drahomír. *Kronika města Slavičín za rok 1990*. Slavičín, 1990.

0,80 % občanů. Složení po volbách bylo následující: po 7 mandátech obdrželi kandidáti z ČSSL a OF. Celkem 6 mandátů získalo Hnutí za samosprávnou demokracii a 3 KSČ.⁷⁰

Graf 2: Komunální volby v roce 1990 – rozdělení mandátů v zastupitelstvu

Zdroj: Český statistický úřad – www.volby.cz

Dne 4. prosince 1990 zasedalo nově zvolené zastupitelstvo v prostorách slavičínského zámku a zvolilo nového starostu a jeho zástupce. Novou starostkou se stala Alena Hubíková (OF), která byla společnou kandidátkou na tuto funkci za Občanské fórum a Československou stranu lidovou. Jako místostarosta byl zvolen zástupce Československé strany lidové, Miroslav Fojtů. Dalšími členy Rady města Slavičín byli: MUDr. Marie Turčínková (ČSSL), Oldřich Petr (OF), JUDr. Jiří Frajt, Ing. Josef Sedlár (oba za Hnutí za samosprávnou demokracii) a Mgr. Jaroslav Vrba (KSČM).⁷¹

3.4.2 Volby v roce 1994

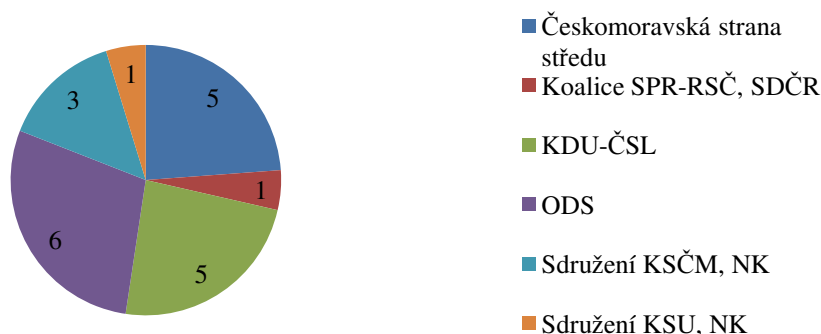
V 1. komunálních volbách po rozdělení Československa kandidovalo celkem 6 politických subjektů. Počet členů městského zastupitelstva byl snížen z počtu 23 na 21. Se ziskem 26,13 % hlasů zvítězila tehdy nová strana ODS, připadlo jí tak 6 mandátů v zastupitelstvu. Na 2. místě skončila Českomoravská strana středu, která obdržela celkem 23,48 % hlasů, což znamenalo 5 mandátů. Stejný počet mandátů získala strana KDU – ČSL, od voličů dostala strana 22,15 % hlasů. Sdružení KSČM a NK, získalo 4. místo se ziskem 16,22 % hlasů – zástupci sdružení obsadili v zastupitelstvu 3 křesla. Koalice SPR – RŠČ a SDČR získala 1 mandát se ziskem 6,08 % hlasů, Sdružení KSU a NK od voličů

⁷⁰ Volby do zastupitelstev obcí 24. 11. 1990: Výsledky hlasování - Slavičín [online]. [cit. 2016-11-26].

⁷¹ BRZOBOHATÝ, Drahomír. *Kronika města Slavičín za rok 1990*. Slavičín, 1990.

dostali 5,95 % hlasů a v zastupitelstvu obsadili rovněž 1 křeslo (sdružení postavilo do voleb pouze 15 kandidátů).⁷²

Graf 2: Komunální volby v roce 1994 – rozdělení mandátů v zastupitelstvu

Zdroj: Český statistický úřad – www.volby.cz

Dne 1. prosince 1994 byla zvolena nová městská rada společně se starostou a místostarostou. Nová koalice byla sestavena stranami: ODS, KDU – ČSL, ČMSS a Sdružení KSU a NK. Stávající starostka města Alena Hubíková svou funkci obhájila, tentokrát jako kandidátka za ODS. Místostarostou se stal Ing. Pavel Studeník, kandidát za KDU – ČSL. Dalšími členy rady města byli následující zastupitelé: Eva Záhumenská (ODS), MUDr. Marie Turčínková (KDU – ČSL), Josef Valčík (ODS), PaedDr. Petr Navrátil (nezávislý za ČMSS) a Ing. Jaromír Kučernák (nezávislý za KSU a NK). V zastupitelstvu došlo krátce po zvolení k obměně, při které zástupce strany ČMSS Ing. Jiří Votýpka odstoupil a za něj zasedl Ing. Antonín Gbelec.⁷³

3.4.3 Volby v roce 1998

Půl roku před volbami do slavičínského zastupitelstva odstoupil ze své funkce zastupitele Ing. Antonín Gbelec, a to kvůli pracovnímu poměru na Městském úřadě Slavičín. Na jeho místo nastoupil náhradník za ČMSS – Ing. Josef Sedlář. Ten zasedal v zastupitelstvu pouze do voleb konaných 14. listopadu 1998.⁷⁴

Do zastupitelstva města Slavičín kandidovalo v roce 1998 celkem 7 subjektů: KDU – ČSL, ODS, Nezávislí, Koalice SPR – RSČ a SDČR, Sdružení ČSSD a NK, US

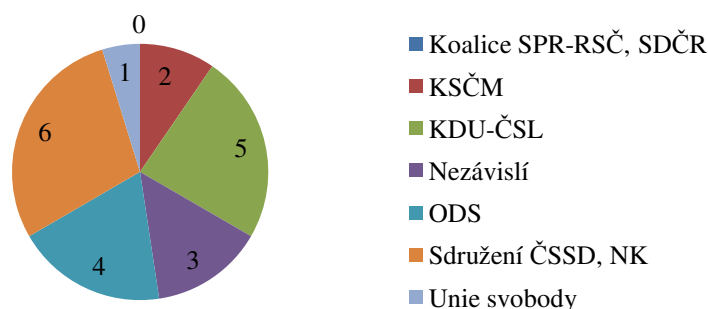
⁷² Volby do zastupitelstev obcí 18.11. - 19.11.1994: Výsledky hlasování - Slavičín [online]. [cit. 2016-12-14].

⁷³ HLAVICA, Ladislav. *Kronika města Slavičín za rok 1994*. Slavičín, 1994.

⁷⁴ HLAVICA, Ladislav. *Kronika města Slavičín za rok 1998*. Slavičín, 1998.

a KSČM. Se ziskem 27,09 % hlasů zvítězilo Sdružení ČSSD, NK a obsadili v zastupitelstvu celkem 6 křesel (všichni zvolení zastupitelé byli bez politické příslušnosti a navrzeni NK). 2. nejvyšší počet hlasů získala strana KDU – ČSL, tehdy pro stranu hlasovalo celkem 25,26 % oprávněných voličů. KDU – ČSL v zastupitelstvu získala 5 míst. Občanská demokratická strana získala 4 mandáty s volebním ziskem 18,44 % hlasů. Na 4. místě skončilo hnutí Nezávislí, když oslovilo celkem 12,78 % voličů. Zástupci nově ustavené strany ve městě obsadili celkem 3 křesla v zastupitelstvu. V závěsu za Nezávislími skončila tradiční strana KSČM, tentokrát kandidující samostatně. Kandidáti za KSČM zaujali 11,25 % voličů, což jim vyneslo 2 mandáty. Unie svobody získala mandát 1, když ve volbách obdržela celkem 3,70 % hlasů (za stranu kandidovalo 18 občanů). Koalice SPR – RSC, SDČR se ziskem 1,48 % hlasů nezískala žádný mandát (koalice zaplnila kandidátní listinu pouze 9 kandidáty).⁷⁵

Graf 3: Komunální volby v roce 1998 – rozdělení mandátů v zastupitelstvu

Zdroj: Český statistický úřad – www.volby.cz

Po koaličních vyjednáváních byla nakonec dohodnuta spolupráce stran KDU – ČSL, ODS a Nezávislých (v zastupitelstvu měli celkem 12 mandátů). Vítězné a zároveň nové politické těleso ve městě Sdružení ČSSD, NK bylo v opozici. Na ustavujícím zasedání nového zastupitelstva byla zvolena nová rada města v čele se starostou a místostarostou. Novým starostou města se stal lídr strany KDU – ČSL, Ing. Pavel Studeník, který v předchozím volebním období zastával funkci místostarosty. Zástupcem starosty byl zvolen kandidát za ODS, Ing. Jaroslav Končický. Ten na post v zastupitelstvu města nastoupil jako náhradník místo MUDr. Víta Machů. V 7členné radě města dále zasedli:

⁷⁵ *Volby do zastupitelstev obcí 1998 – 2002: Výsledky hlasování: Slavičín* [online]. [cit. 2016-12-20].

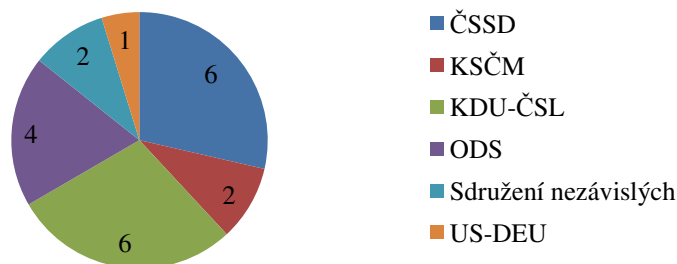
Ing. Oldřich Kozáček a Mgr. Jana Adámková (oba za KDU – ČSL), Rostislav Jadavan (ODS), Ing. Miroslav Kadlec a Mgr. Jaroslav Vrba (oba Nezávislí).⁷⁶

3.4.4 Volby v roce 2002

Řádný termín komunálních voleb v roce 2002 byl 1. a 2. listopadu. Ve městě Slavičín kandidovalo celkem 6 uskupení. O křesla v zastupitelstvu se ucházeli kandidáti stran a hnutí v podstatě totožné s minulými komunálními volbami: US – DEU, KSČM, ODS, Sdružení nezávislých, ČSSD a KDU – ČSL.

Vítězem voleb se stala strana ČSSD (navázala na úspěch ve volbách v roce 1998) se ziskem 26,74 % hlasů, za což obdržela celkem 6 mandátů v zastupitelstvu. V těsném závěsu, se stejným počtem mandátů, skončila strana KDU – ČSL, kterou podpořilo celkem 25,94 % voličů. Strana ODS získala 18,21 % hlasů, za což jí připadly 4 mandáty. Na pomyslném 4. místě se umístila strana KSČM, která obdržela 12,79 % hlasů, a tím pádem obsadili její kandidáti 2 křesla v městském zastupitelstvu. Stejný počet křesel získali kandidáti za Sdružení nezávislých, které přišlo podpořit 8,63 % občanů. 1 mandát získala strana US – DEU se ziskem 7,66 % hlasů.⁷⁷

Graf 4: Komunální volby v roce 2002 – rozdělení mandátů v zastupitelstvu

Zdroj: Český statistický úřad – www.volby.cz

Stejně jako v předešlých volbách mohla vítězná strana ČSSD uzavřít většinovou koalici se stranou KDU – ČSL. Ovšem povolební vyjednávání se nesla v podobném duchu, jako v roce 1998. Byla vytvořena široká koalice stran KDU – ČSL, ODS, Sdružení nezávislých a US – DEU. Vítěz voleb, a to strana ČSSD, byla opět v opozici. Vedení města

⁷⁶ HLAVICA, Ladislav. *Kronika města Slavičín za rok 1998*. Slavičín, 1998.

⁷⁷ *Volby do zastupitelstev obcí 2002 – 2004: Výsledky hlasování: Slavičín* [online]. [cit. 2017-08-21].

zůstalo beze změny. Pozici starosty města obhájil lídr strany KDU – ČSL, Ing. Pavel Studeník. Místostarostou byl znovu zvolen lídr strany ODS, Ing. Jaroslav Končický. Dalšími členy rady města se stali: Rostislav Jadavan (ODS), Mgr. Roman Goldbach (US – DEU), Ing. Miroslav Kadlec (KDU – ČSL), Ing. Oldřich Kozáček (KDU – ČSL) a Mgr. Jaroslav Vrba (Sdružení nezávislých).

3.4.5 Volby v roce 2006

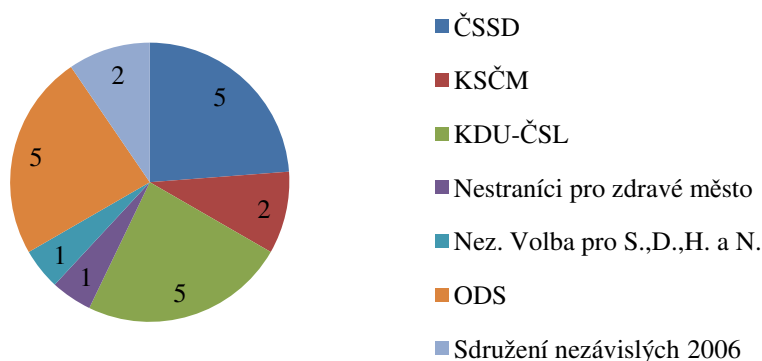
Volby se konaly ve dnech 20. a 21. října 2006. Ve městě se o sympatie voličů ucházelo celkem 7 stran. Kromě tradičních stran ODS, KDU – ČSL, ČSSD, KSČM a Sdružení nezávislých 2006 kandidovaly „nováčci“ Nestraníci pro zdravé město a Nezávislá volba pro Slavičín, Divnice, Hrádek a Nevšovou. Strany ve svých volebních programech předkládaly občanům návrhy na řešení aktuálních problémů, které vycházely z ohlasů veřejnosti. V rámci předvolební kampaně byly po městě vyvěšeny plakáty jednotlivých stran, do schránek všech domácností byly doručeny tiskové materiály kandidujících stran, které seznamovaly občany s kandidáty a také s volebními programy. Politické strany se také snažily o zviditelnění prostřednictvím uspořádání společenských a kulturních akcí. Nezávislá volba pro S., D, H. a N. uspořádala setkání s tehdejší senátorem J. Hadravou. Pod taktovkou KSČM se v průběhu roku 2006 konalo více akcí, při nichž strana představovala svůj program a vize. Patřila mezi ně tradiční oslava MDŽ, které se zúčastnili hosté z vrcholných funkcí krajského vedení KSČM, dále uspořádali kandidáti oslavy Svátku práce a nakonec v říjnu 2006 se na Horním náměstí konalo předvolební shromáždění. Kandidáti ČSSD pozvali veřejnost na akci do letní scény v zámeckém parku, kde vystoupil mimo jiné Stanislav Hložek či cimbálová muzika Slavičan. KDU – ČSL společně s Charitou sv. Vojtěcha uspořádala Den pro farnost, kterého se zúčastnil i tehdejší senátor Jiří Stodůlka.⁷⁸

Volby ve Slavičíně opět vyhrála ČSSD se ziskem 24,20 % hlasů, což straně vyneslo 5 mandátů. Stejný počet mandátů získala strana ODS s 21,97 % hlasů. I v pořadí 3. strana KDU – ČSL obdržela 5 mandátů, když se pro ni vyslovilo 21,31 % voličů. Na 4. místě skončila KSČM, která obdržela 11,22 % hlasů, což stačilo na 2 mandáty v zastupitelstvu. Sdružení nezávislých 2006 dostalo důvěru od 8,23 % občanů a výsledek znamenal taktéž 2 mandáty. Po 1 křesle v zastupitelstvu získaly oba nové subjekty ve

⁷⁸ RUMPLÍKOVÁ, Marie. *Kronika města Slavičín za rok 2006*. Slavičín, 2006.

volbách. Nezaníci pro zdravé město oslovili 7,04 % voličů. Celkem 6 % hlasů obdržela Nezávislá volba pro Slavičín, Divnice, Hrádek a Nevšovou. Bez politické příslušnosti bylo celkem 12 zastupitelů.⁷⁹

Graf 5: Komunální volby v roce 2006 – rozdělení mandátů v zastupitelstvu

Zdroj: Český statistický úřad – www.volby.cz

Povolební jednání byla zdlouhavá a občané s nervozitou očekávali výsledek jednání. Došlo k několika bouřlivým stranickým jednáním plných emocí. Nakonec byla dohodnuta spolupráce stran ODS, KDU – ČSL, Nezávislá volba pro Slavičín, Divnice, Hrádek a Nevšovou a Nezaníky pro zdravé město. Koalice měla celkem 12 hlasů v zastupitelstvu. Vítězná strana ČSSD byla opět v opozici, což někteří občané vnímali jako podvod na voliče.⁸⁰

Dne 3. listopadu 2006 proběhlo ustavující zasedání Zastupitelstva města Slavičín pro volební období 2006 – 2010. Úplně poprvé v zastupitelstvu zasedlo celkem 5 zastupitelů z celkových 21. Do zvolení starosty města zasedání vedl nejstarší člen zastupitelstva, Vincenc Lukáš. Novým starostou města se stal zástupce strany ODS, Ing. Jaroslav Končický, pro kterého zvedlo ruku ve veřejném hlasování celkem 14 zastupitelů. Místostarostou se stal stávající starosta Ing. Pavel Studeník, kandidát za KDU – ČSL. V radě města dále zasedli: Rostislav Jadavan (ODS), Ing. Miroslav Kadlec a Mgr. Jana Adámková (oba KDU – ČSL), PhDr. Ladislav Slámečka (Nezaníci pro

⁷⁹ *Volby do zastupitelstev obcí 20.10. - 21.10.2006: Výsledky voleb: Slavičín* [online]. [cit. 2016-12-22].

⁸⁰ RUMPLÍKOVÁ, Marie. *Kronika města Slavičín za rok 2006*. Slavičín, 2006.

zdravé město) a Bc. Božena Filáková (Nezávislá volba pro Slavičín, Divnice, Hrádek a Nevšovou).⁸¹

3.4.6 Volby v roce 2010

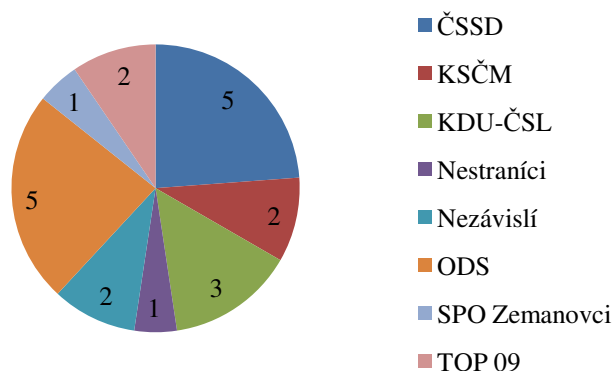
Komunálních voleb se ve Slavičíně v roce 2010 účastnilo nejvíce politických subjektů ve sledovaném období (tedy od roku 1990). O křesla v zastupitelstvu se ucházelo celkem 8 stran a hnutí: Nezávislí, KDU – ČSL, ČSSD, TOP 09, SPO Zemanovci, ODS, Nestraníci a KSČM. Nové strany ve volbách – SPO Zemanovci a TOP 09 založili kandidáti z hnutí Nezávislá volba pro S., D., H.a N., které kandidovalo minulé komunální volby. Volby proběhly 15. a 16. října. Předvolební kampaň poznamenala i negativní, anonymní kampaň. Do schránek občanů byl doručen „scénář nově připravované divadelní hry“. Jednalo se o útok na stávající vedení města, kde autor popisoval průběh výběrového řízení na rekonstrukci Horákovy vily (vzniklo z ní multifunkční kulturní centrum), které bylo dle autora zmanipulované. Předvolební setkání s občany uspořádaly dvě strany: ODS přichystala sezení ve slavičínském hostinci a prvních sto piv bylo zdarma, Nezávislí debatovali se spoluobčany na Horním náměstí, kde zahrála cimbálová muzika Slavičan a pro děti „padaly bonbony z nebe“. Zbytek stran pojalo předvolební kampaň tradičně: nechaly po městě vylepit plakáty, do schránek byly doručeny kandidátky s programem stran a využívaly placené inzerce ve Slavičínském zpravodaji.

Vítězem voleb se stala opět strana ČSSD, kterou podpořilo u volebních urnách celkem 24,27 % voličů. V zastupitelstvu získali sociální demokraté 5 křesel. Stejný počet mandátů získali kandidáti za ODS, když stranu volilo 20,89 % občanů. KDU – ČSL obsadila 3. místo s volebním výsledkem 16,46 %, díky čemuž obdržela 3 místa v zastupitelstvu. Kandidáti za stranu KSČM usedli do 2 křesel v zastupitelstvu, když stranu volilo 9,65 % občanů. S opravdu těsným rozdílem hlasů skončili Nezávislí, které volilo 9,45 % voličů – získali taktéž 2 mandáty. Stejný počet mandátů také vybojovala strana TOP 09, která obdržela 8,81 % hlasů. SPO Zemanovci s volebním ziskem 5,35 % měli v zastupitelstvu 1 zástupce. 1 mandát také připadl Nestraníkům, se kterými sympatizovalo 5,08 % voličů.⁸²

⁸¹ KABELOVÁ, Dana. Krátká zpráva z ustavujícího zasedání zastupitelstva města. *Slavičínský zpravodaj*. 2006, **30** (12).

⁸² *Volby do zastupitelstev obcí 15.10. - 16.10.2010: Výsledky voleb: Slavičín* [online]. [cit. 2017-08-22].

Graf 6: Komunální volby v roce 2010 – rozdělení mandátů v zastupitelstvu

Zdroj: Český statistický úřad – www.volby.cz

Po volbách byla po různých schůzkách a vyjednáváních dohodnuta spolupráce 2 vítězných stran – ČSSD a ODS, dále pak koalici tvořila strana TOP 09. K jednání a spolupráci byla přizvána také strana KDU – ČSL, která nakonec i díky zachování poměrného zastoupení v radě města získala post 1 radního (tento post byl nabídnut adresně – zastupitelkyni Adámkové). Lidovci koaliční smlouvu nepodepsali, ale byli přizváni ke spolupráci. Post starosty města obhájil na ustavujícím zasedání nového zastupitelstva Ing. Jaroslav Končický (ODS). Na post místostarosty byl zvolen zastupitel za stranu ČSSD, Ing. Pavel Pindřák. Na křesla radních města Slavičín dále usedli: Mgr. Zdeněk Rumplík (ČSSD), Karel Došla (ČSSD), Ing. Oldřich Kozáček (ODS), Mgr. Božena Filáková (TOP 09) a Mgr. Jana Adámková (KDU – ČSL).⁸³

3.4.7 Volby v roce 2014

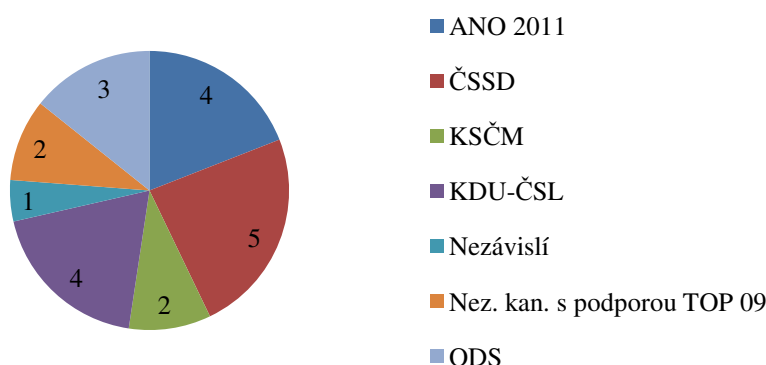
V roce 2014 připadly volby na 10. a 11. října. Ve Slavičíně kandidovalo celkem 7 subjektů, kandidátku také postavilo v té době celorepublikově populární hnutí Andreje Babiše ANO 2011. Dále kandidovaly následující subjekty: ODS, ČSSD, KSČM, KDU – ČSL, Nezávislí a Nezávislí kandidáti s podporou TOP 09. Průběh předvolební kampaně kopíroval minulé roky, po městě byly vylepeny plakáty stran a hnutí, ve Slavičínském zpravodaji byly zveřejněny volební letáky.

Komunální volby s historicky nejnižší volební účastí jasně vyhrála strana ČSSD. Se ziskem 22,04 % hlasů získali kandidáti sociální demokracie 5 mandátů. Nováček ve volbách, hnutí ANO 2011, získal 4 mandáty a se ziskem 18,87 % hlasů obsadil pomyslné

⁸³ JANALÍK, S. *Velká koalice ve Slavičíně, nejasné Vizovice.*

2. místo. 3. nejvyšší počet hlasů získala strana KDU – ČSL, kterou podpořilo 17,35 % voličů. Za tento volební výsledek straně připadly 4 mandáty v zastupitelstvu. Těsně za křesťanskými demokraty skončila strana ODS se 3 mandáty. Tu volilo celkem 17,11 % občanů. Celkem 2 křesla v zastupitelstvu obsadili kandidáti za stranu KSČM, když je podpořilo 9,67 % voličů. Stejný počet mandátů obdrželi také Nezávislí kandidáti s podporou TOP 09, které volilo 8,76 % občanů. Nejméně hlasů připadlo Nezávislým, kteří za konečný výsledek 7,07 % hlasů získali 1 mandát.⁸⁴

Graf 7: Komunální volby v roce 2014 – rozdělení mandátů v zastupitelstvu

Zdroj: Český statistický úřad – www.volby.cz

Povolební vyjednávání dopadla nakonec poměrně nečekaně. Volební výsledek ČSSD a ODS vzbuzoval dojem, že bude pokračovat koalice z minulého volebního období. Ovšem po zdlouhavých vyjednáváních byla dohodnuta spolupráce ODS, ANO 2011, KDU – ČSL a Nezávislých kandidátů s podporou TOP 09. Ustavující zasedání nového zastupitelstva se konalo 6. listopadu 2014. Bylo na něm zvoleno nové vedení města. Starostou se stal Ing. Jaroslav Končický (ODS), který tak funkci již potřetí obhájil. Na post místostarosty, respektive místostarostky, byla zvolena Mgr. Božena Filáková, která kandidovala za Nezávislé kandidáty s podporou TOP 09. Dalšími členy rady se stali: Mgr. Jana Adámková (KDU – ČSL), Zdeněk Durďák (KDU – ČSL), Ing. Petr Čechmánek (ANO 2011), Monika Hubíková (ANO 2011) a Libor Malaník (ANO 2011).

⁸⁴ *Volby do zastupitelstev obcí 10.10. - 11.10.2014: Výsledky voleb: Slavičín* [online]. [cit. 2017-08-22].

3.5 Politická participace

Politická participace má různé projevy. Není to jen o účasti ve volbách či kandidatuře, ale také například o účasti na zasedání zastupitelstva či v zájmových organizacích.

3.5.1 Volební účast

Volební účast v komunálních volbách byla ve městě Slavičín největší v roce 1990. Tehdy se k volebním urnám dostavilo celkem 81,38 % voličů. V porovnání s volební účastí v tehdejší okrese Zlín to byla nadprůměrná účast (účast v okrese Zlín: 78,81 %).⁸⁵ Volební účast v komunálních volbách od té doby postupně klesala. Úplně nejnižší volební účast byla zaznamenána v komunálních volbách v roce 2014 – k urnám přišlo jen 44,29 % oprávněných voličů. Toto číslo je srovnatelné s průměrnou účastí v těchto volbách v rámci celé republiky.

Pro srovnání, volební účast ve městě ve volbách do Poslanecké sněmovny parlamentu České republiky byla vždy vyšší, než v komunálních volbách. Přesná čísla jsou uvedena v následující tabulce.

Tabulka 2: Volební účast (%) ve Slavičíně, Zlínském kraji a České republice – komunální volby a volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR

Rok	Komunální volby							Volby do Poslanecké sněmovny				
	1990	1994	1998	2002	2006	2010	2014	1998	2002	2006	2010	2013
Slavičín	81,38	69,28	52,72	49,56	48,54	50,00	44,29	76,00	59,10	67,02	64,06	60,75
Zlínský kraj *	78,81	67,38	51,93	50,43	49,89	52,39	49,01	76,06	60,02	66,90	64,27	61,53
ČR	73,24	62,26	46,72	45,51	46,38	48,50	44,46	74,03	58,00	64,47	62,60	59,48

Zdroj: Český statistický úřad – www.volby.cz

*Zlínský kraj byl ustanoven v roce 2000, do té doby jsou data uvedena za Zlínský okres.

Z tabulky jasně vyplývá, že klesající volební účast je trendem nejen na obecní úrovni, ale také na krajské i celorepublikové – jak v komunálních volbách, tak ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.

⁸⁵ *Volby do zastupitelstev obcí 24.11.1990: Územní přehledy o volební účasti: Jihomoravský kraj* [online]. [cit. 2016-12-20].

3.5.2 Kandidatura

Ve městě Slavičín kandidují především etablované parlamentní strany, které zde mají také místní organizaci. Dále od roku 1998 kandidují Nezávislí. Pouze jednou zde kandidoval samostatný nezávislý kandidát a to v roce 1990 a mandát nezískal. Také se ve městě objevily koalice a sdružení stran (ve volbách v roce 1994, 1998).

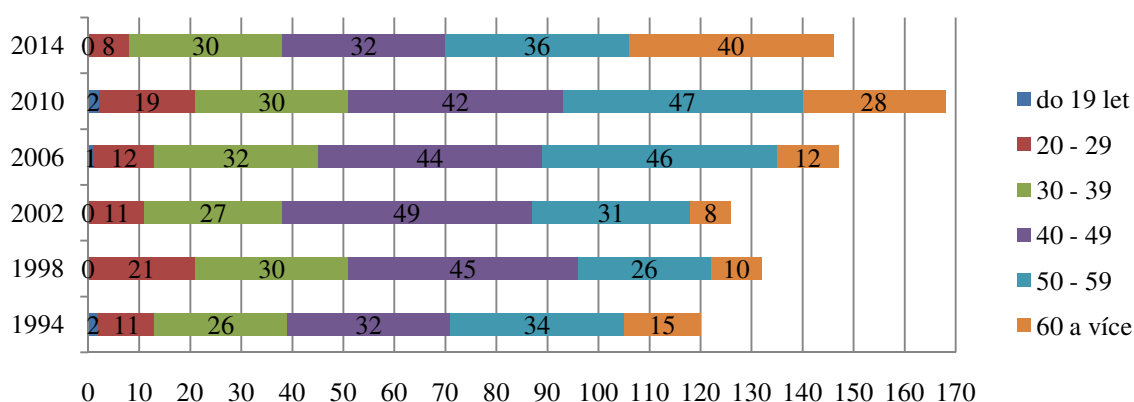
Nejvíce subjektů se o přízeň voličů ucházelo ve volbách v roce 2010 – celkem 8. Nejmenší zaznamenaný počet kandidujících subjektů byl ve volebním roce 1990, 1994 a 2002 – jednalo se celkem o 6 uskupení. Ve zbývajících komunálních volbách kandidovalo 7 politických stran či hnutí. Tyto subjekty se v podstatě opakují. S tím také souvisí počet kandidujících občanů. Nejvíce – 168 kandidátů bylo zaznamenáno v roce 2010 (všech 8 kandidujících subjektů nominovalo 21 občanů). Nejméně kandidátů bylo v roce 1994 – objevilo se jich celkem 120 (při plně obsazených kandidátkách by jich mělo být při 6 subjektech celkem 126, ovšem některé kandidátky neobsadily všech 21 míst). Na níže uvedeném grafu 9 je celkový počet kandidátů v jednotlivých volebních letech zaznamenán.

V komunálních volbách je velmi často používaným slovem v názvu nově vzniklých subjektů „nezávislí, nestraníci“. Nejinak tomu je i ve Slavičíně. Mimo kandidaturu hnutí Nezávislí se zde objevují i subjekty, které kandidují jen 1x, maximálně 2x a posléze již kandidátku nesestaví. Výjimkou není ani odchod kandidátů z této strany k jinému politickému subjektu, za který opětovně kandidují. Jako další možnost se nabízí postavení kandidátky pod jinou značkou. Příkladem budiž volební rok 2006 kdy ve Slavičíně byly postaveny hned 3 takové subjekty – Sdružení nezávislých 2006, Nezávislá volba pro Slavičín, Hrádek, Nevšovou a Divnice a Nestraníci pro zdravé město. Všechny tyto subjekty se snažily získat na svoji kandidátku známé osobnosti ve městě, které nejsou spojeny s žádnou parlamentní politickou stranou. V následujících komunálních volbách, kandidovali znovu jen Nestraníci. Větší část kandidátů z Nezávislé volby pro S., H., N. a D. kandidovala pod hlavičkou TOP 09. A Sdružení nezávislých kandidátku v podstatě jen přejmenovalo na hnutí Nezávislí.

Zajímavý je také pohled na kandidáty z hlediska věkové struktury. Graf 9 zachycuje věkové složení kandidátů v komunálních volbách ve Slavičíně. Je zřejmé, že věková struktura se v průběhu let měnila. Opakujícím se trendem je minimum kandidujících občanů pod 20 let. V rozhovorech se slavičínskými komunálními politiky se většina shodla na faktu, že je velkým problémem nezájem mladých lidí o politiku v tom

smyslu, že nechtějí kandidovat. Nejvyrovnanější složení kandidátních listin, co do věku, se jeví to z posledních voleb v roce 2014 – jednotlivé věkové skupiny mají téměř stejný počet zástupců. I když v komunálních volbách 2014 kandidovalo jednoznačně nejvíce kandidátů starších 60 let – bylo jich 40. Jednou z možných verzí, jak tento fakt vysvětlit je, že opakující se kandidáti tradičních stran a hnutí ve městě stárnou a již překročili hranici 60 let (z velké části se jedná o kandidáty z řad KSČM). Je zcela evidentní, že ve všech sledovaných volbách jasně převládají kandidáti starší 40 let.

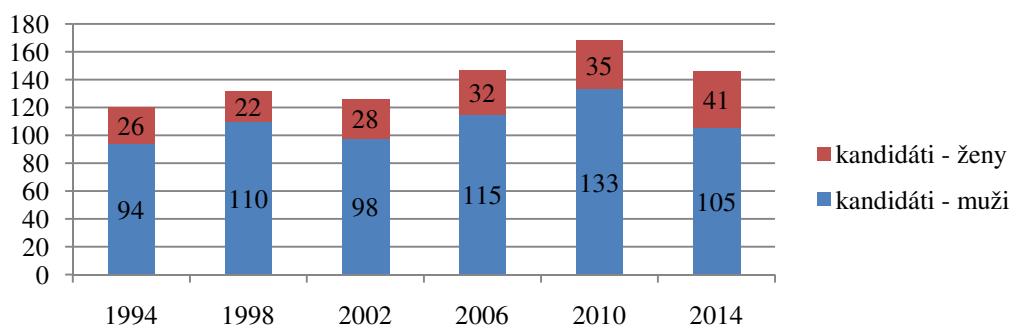
Graf 8: Věková struktura kandidátů do městského zastupitelstva 1994 – 2014

Zdroj: Český statistický úřad – www.volby.cz

Ve Slavičíně kandidují do městského zastupitelstva především muži. Data uvedená v grafu to dokazují. Z grafu dále vyplývá, že největší procento žen kandidovalo v roce 2014 – bylo to celkem 28,08 %. Naopak nejméně žen se objevilo na kandidátních listinách v roce 1998, podíl žen byl tehdy 16,67 %.

Graf 9: Počet žen na kandidátních listinách v komunálních volbách 1994 – 2014

Zdroj: Český statistický úřad – www.volby.cz

Také rozhovory s komunálními politiky ve městě Slavičín dokazují, že je opravdu náročné sestavit kvalitní kandidátku, která voliče zaujme. Komunální politika ve Slavičíně (a v menších městech všeobecně) je spíše o osobnostech a „obličejích“ než o stranách a jejich programech.⁸⁶ Často jsou do kandidátních listin nasazováni učitelé, lékaři či jinak známé osoby. Praktiky obsazování kandidátních listin ve Slavičíně jsou shodné s praktikami v ostatních obcích. Vedení stran si vytipuje vhodné kandidáty, často bez politické příslušnosti, kteří by mohli zaujmout voliče. Nezřídka se jedná o občany, kteří už „bodovali“ v předcházejících volbách. Dbá se i na obsazení občanů z místních částí.⁸⁷

3.5.3 Účast občanů na zasedání zastupitelstva

Na každém zasedání zastupitelstva města je přítomen městský strážník, který nechává přítomné občany podepsat prezenční listinu. Ta je následně uložena na sekretariátu Městského úřadu Slavičín.

Zastupitelstvo města Slavičina zpravidla zasedá pravidelně 4x za rok. Schůze jsou předem avizované na oficiálních webových stránkách města, na úřední desce a také jsou pravidelně vyhlášovány v městském rozhlase. I přes tato opatření je zasedání zastupitelstva města občany opomíjeno a navštěvuje ho hrstka lidí. Většinou se jedná o maximálně 10 lidí. Zájem o účast na zasedání mají občané, kterých se týká některý z bodů jednání a často po projednání tohoto bodu sál opustí. Na každém zasedání jsou přítomní vedoucí jednotlivých odborů městského úřadu.

Zvýšená návštěvnost zastupitelstva byla zaznamenána v souvislosti s projednáváním problematiky skládky odpadů. Na schůze docházeli občané města, kterých se problematika bezprostředně týkala – obyvatelé čtvrti Zahradní. Ti se opakovaně dožadovali řešení jak zápachu, tak přetékající jímky (problematika skládky vysvětlena výše). Dle slov starosty byla nejvyšší účast na zasedání zastupitelstva zaznamenána v roce 1994, kdy se projednávala výše výkupní ceny městských bytů.

⁸⁶ Rozhovory s komunálními politiky v městě, probíhající od června do října 2017.

⁸⁷ ČMEJREK, J. a kol. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*, 2009, s. 28 – 29.

3.6 Politické subjekty ve městě

Tato kapitola je věnována tradičním stranám, které fungují jak na celostátní úrovni, tak přímo ve městě Slavičín. Všechny strany, až na „nováčka“ ANO 2011, fungují ve Slavičíně již řadu let. Ve výčtu chybí strana TOP 09, která ve městě opakovaně kandidovala, a to z důvodu, že již žádný člen strany ve městě není a nebylo komu dotazy položit. Je otázkou, zda kandidáti pod hlavičkou TOP 09 budou v nadcházejících komunálních volbách v roce 2018 kandidovat. Je taky pravděpodobné, že kandidáti za toto uskupení sestaví kandidátku pod jinou značkou.

Většina informací o subjektech byla získána na základě rozhovorů s jejich představiteli, kterým byly položeny totožné otázky. Je potřeba zdůraznit, že postoje a názory níže uvedené nejsou oficiálními postoji strany nebo hnutí, ale osobními názory dotazovaných představitelů. Dotazník, který byl pro politické subjekty ve městě sestaven, je uveden v příloze 1 této diplomové práce.

3.6.1 ANO 2011⁸⁸

O „nejmladším“ slavičínském politickém subjektu ANO 2011 jsem mluvila s jeho předsedou Vladimírem Hubíkem. Jeho manželka Monika byla lídrem kandidátky v komunálních volbách 2014. Strana ve volbách získala 4 mandáty, stala se koaličním partnerem a v radě města získala 3 posty.

Místní organizace politického hnutí ANO 2011 vznikla ve Slavičíně těsně před komunálními volbami v roce 2014. Se sestavením kandidátky do voleb byla podána také žádost o založení MO. Zakládajících členů bylo 5, současné době (podzim 2017) je evidován další žadatel o členství – je v tzv. čekatelské lhůtě. Podle předsedy MO má dále strana celkem stabilní skupinu podporovatelů a sympatizantů. Stávající členové strany tvoří jakési jádro hnutí, které společně komunikuje a projednává komplikovanější body jednání zastupitelstva. Před zasedáním rady města se radní za ANO 2011 sejdou a proberou body nadcházející schůze.

Hnutí si před volbami 2014 dalo hlavní cíl, kterým bylo dle slov V. Hubíka roztržení stávající koalice ODS a ČSSD, což se hnutí prakticky podařilo. Samozřejmě strana měla další cíle, které se snaží díky podpoře koaličních partnerů postupně realizovat (jako příklad

⁸⁸ Rozhovor s Vladimírem Hubíkem ze dne 10. července 2017.

uvedeme fungující Senior taxi ve městě). Hnutí sestavovalo kandidátku zatím jen 1x a kandidáty získalo na základě jejich přesvědčení, nemělo ambice přetahovat lidi z jiných kandidátek. Předseda hnutí také uvedl, že v případě úspěchu neslibovali kandidátům pozice v městských společnostech nebo podobné benefity.

Postavení hnutí v komunálním systému je dle slov jeho předsedy chápáno různě – pro koaliční partnery je hnutí respektováno, ale v očích lidí, kteří vládli v minulých volebních obdobích, je ANO 2011 nežádoucí (hlavně kvůli změnám ve Slavičíně, které hnutí iniciovalo). Vztah s představiteli ostatních politických subjektů ve městě je korektní, mimo těch, kterých se týkají opatření k transparentnosti fungování města. Hnutí nemá problém do budoucna vyjednávat s žádným subjektem, pokud nastane alespoň částečná programová shoda. Nepřijatelné jsou pouze některé osoby, hlavně kvůli jejich minulosti.

V nadcházejících volbách hnutí kandidátku nejspíše postaví, ale označuje jako prioritu splnění úkolů, které si hnutí stanovilo na volební období 2014 – 2018.

3.6.2 ČSSD⁸⁹

Tato tradiční strana byla ve Slavičíně založena v roce 1991 nebo 1992. Stranu založil Luděk Sudek, který již bohužel nežije, proto stávající vedení strany přesné datum neví. Za vznikem místní organizace ČSSD ve Slavičíně jistě stála celorepubliková situace. I když se lze domnívat, že určitým impulzem k založení mohl být i fakt, že se L. Sudek přátelil s tehdejším představitelem sociálních demokratů Milošem Zemanem (ten je v současné době – rok 2017 – prezidentem České republiky). Dle slov předsedy místní organizace Antona Bonka má strana relativně stabilní členskou základnu, které čítá na podzim roku 2017 celkem 24 registrovaných členů. Úplně na počátku stálo 6 členů, „vrcholu“ dosáhla členská základna okolo roku 2011, kdy strana disponovala 30 členy. Kandidátku by ve Slavičíně strana dokázala postavit z registrovaných členů, ale ne každý chce kandidovat. Proto zástupci strany oslovují schopné a perspektivní občany, kteří mají zájem něco dělat pro město. Dle slov předsedy strany je problém v nedostatku mladých a ochotných lidí. Komunální politika je dle A. Bonka více o lidech, nežli o politických stranách. V každém případě strana dbá na to, aby přední pozice (to je cca do desátého místa) na kandidátce obsazovali výhradně členové strany.

⁸⁹ Rozhovor s Antonem Bonkem ze dne 31. srpna 2017.

Oficiální schůze místní organizace ČSSD jsou 4x za rok. Jádrem strany tvoří ve Slavičíně 7členný výbor, který se schází pravidelně několikrát do měsíce. Tyto schůzky nejsou ale vždy politického charakteru. Na těchto setkáních jsou probírány také důležité body nadcházejícího zasedání zastupitelstva města (členové výboru jsou zastupitelé za ČSSD). Hlavním cílem strany je zlepšování podmínek pro život ve Slavičíně a to v duchu tradičních principů sociální demokracie jako je solidarita či sociální podpora.

Zástupci strany mají korektní vztahy s ostatními politickými subjekty ve městě. Neexistuje žádný nepřijatelný partner pro případné vyjednávání. Záleží vždy na lidech, kteří budou za daný subjekt jednat a stát v jeho čele – „nejde o strany, ale o lidi“. Postavení ČSSD v lokálním politickém systému označuje její předseda rozpačitě. Stojí za tím fakt, že strana všechny volby vyhrála, ale v koalici byla pouze jednou (volební období 2010 – 2014). Po posledních volbách v roce 2014 se strana nestala součástí radniční koalice i přes své vítězství. Její dosavadní předseda vyvodil z tohoto faktu důsledky a odstoupil ze všech stranických funkcí, také se vzdal místa v zastupitelstvu města. Současný předseda strany nedokáže vysvětlit, proč strana stojí v opozici již řadu volebních období (i když jak sám říká, lidé dle výsledků voleb sociální demokraty na radnici chtějí). Možná potenciální koaliční partneři mají z ČSSD strach. To jsou ale jen domněnky.

Na podzimní volby v roce 2018 se strana již připravuje. Pomalu pracuje na volebním programu a oslovuje možné kandidáty.

Strana poprvé kandidovala v komunálních volbách ve Slavičíně v roce 1998 jako Sdružení ČSSD a NK. A hned první volby strana triumfovala s volebním výsledkem 27,09 % hlasů a ziskem 6 mandátů. Všechny ostatní komunální volby ČSSD vyhrála, vždycky získala nad 20 % hlasů. Radniční koalici strana uzavřela pouze ve volebním období 2010 – 2014, jinak byla pokaždé opoziční stranou.

3.6.3 KDU – ČSL ⁹⁰

Strana KDU – ČSL je nejstarší tradiční stranou ve Slavičíně. Písemnosti, ke kterým se dotazovaní představitelé strany dopátrali, sahaly do roku 1974, ale dle jejich slov místní organizace byla založena daleko dřív. KDU – ČSL má ve Slavičíně stabilní členskou základnu, která v současné době čítá 51 registrovaných členů (stav platný na podzim

⁹⁰ Rozhovor s Mgr. Janou Adámkovou ze dne 28. srpna 2017.

2017). Vedení strany uvedlo jako velký problém fakt, že starší členové bohužel umírají a nedaří se jim přijímat nové mladé členy v takové hojnosti, jako v dřívějších letech. Občas se objeví ovšem nějaký nový člen, který je ochotný přijmout politickou odpovědnost a díky tomu strana disponuje v posledních letech plus mínus 50 členy. Všichni členové se schází 1x za rok na výroční členské schůzi. Jádrem místní organizace KDU – ČSL tvoří zvolený výbor, který má 9 členů. Ti se snaží scházet pravidelně 1x za měsíc, pokud se vyskytne nějaký aktuální problém, sejdou se i dříve. Pravidelné pracovní schůzky před zasedáním zastupitelstva města nejsou, pouze pokud se vyskytne nějaká složitější situace nebo se projednává důležitý bod. Výbor strany je pravidelně informován zastupiteli za KDU – ČSL o projednávaných bodech.

Strana opírá své politické postoje a svůj program o principy křesťanství. Základními hodnotami jsou pro stranu úcta nejen k životu, svoboda a odpovědnost, spravedlnost a solidarita. Hlavní cíl strany ke vztahu k městu Slavičín je, aby se občanům zde žilo co možná nejlépe a to ve světle výše uvedených hodnot. Zástupci strany se snaží maximálně naslouchat občanům a podřídit svůj program jejich potřebám. Do volebního programu v posledních komunálních volbách v roce 2014 strana zařadila mimo jiné cíl řádného provozování skládky odpadů, podpora organizací ve městě včetně charity či městské nemocnice, také slibovala podporu a investice místním částem města.

Zástupci strany vnímají vztahy KDU – ČSL a ostatních politických subjektů jako relativně dobré. Vzhledem ke stabilním a dobrým volebním výsledkům stojí strana často na vahách povolebních koaličních vyjednávání. Postavení strany v lokálním systému je vnímáno jako dobré. Za nepřijatelného partnera při vyjednávání označili zástupci strany KSČM a ČSSD a to z hlavně z důvodu rozdílné ideologie a volebních programů. Tato skutečnost také nejspíše stojí za faktem, že po komunálních volbách v roce 2010 nepodepsala strana koaliční smlouvu, kde právě strana ČSSD měla být koaličním partnerem. I tak zástupkyně křesťanských demokratů obsadila jedno místo v radě města a to dle sdělení tehdejší koalice bylo z důvodu poměrného zastoupení a rozložení sil.

Při sestavování kandidátní listiny strana preferuje fakt, aby byl kandidát členem strany, což se také díky široké členské základně daří. Zbývající místa na kandidátce jsou doplňovány sympatizanty a dlouhodobými spolupracovníky strany. V současné době (podzim 2017) výbor strany KDU – ČSL nepracuje na sestavování kandidátní listiny ani programu strany do komunálních voleb v roce 2018.

Strana pod současným názvem KDU – ČSL poprvé kandidovala v komunálních volbách v roce 1994, předtím kandidovala jako ČSSL. Nejvíce mandátů ve sledovaném období získala strana jako ČSSL v roce 1990, kdy volby vyhrála a obsadila 7 mandátů v zastupitelstvu města. V komunálních volbách v roce 2002 získala strana KDU – ČSL celkem 6 mandátů. Koaličním partnerem byla strana vždy, kromě volebního období 2010 – 2014 (ovšem i v tomto období zástupce strany získal jedno místo v radě města z důvodu zachování poměrného zastoupení). Nejméně mandátů strana obdržela v roce 2010 (získala 3 mandáty).

3.6.4 KSČM⁹¹

I tradiční politická strana KSČM má ve Slavičíně mnoho let svou místní organizaci. Ta dle informací předsedy místní organizace Jana Mačka vznikla v návaznosti na fungování vyšších stranických orgánů – okresního výboru KSČM ve Zlíně (registrace strany proběhla v roce 1990). Strana kandidovala poprvé jako KSČM v roce 1994 (v roce 1990 kandidovala ve Slavičíně ještě KSČ), ovšem ve sdružení s nezávislymi kandidáty. Od té doby strana ve všech proběhnutých komunálních volbách postavila vlastní kandidátku. Nejvíce mandátů získala KSČM právě ve volbách v roce 1994 – v zastupitelstvu zasedli 3 kandidáti zmíněné koalice. Ve všech následujících komunálních volbách získala slavičínská KSČM 2 mandáty (volební zisk se vždy držel nad 10 %, v posledních volebních letech 2010 a 2014 klesl zisk pod zmiňovaná procenta).

Členská základna čítá v současné době (podzim 2017) 25 členů, kteří se pravidelně schází 1x za měsíc. Jak sám předseda MO podotkl, v průběhu let počet členů klesá a to hlavně z důvodu úmrtí (strana má zaregistrovány spíše členy vyššího věku). Dle slov předsedy je problém s úmrtností členů řešen nábořem nových. On sám cíle své strany ztotožňuje s programem a vizí strany na celorepublikové úrovni. Zahrnuje sem cíle jako socialismus, demokratickou společnost svobodných a rovnoprávných občanů, zachování a zlepšování životního prostředí, zajištění bezpečnosti a míru. Jako priority ke městu Slavičín lze uvést zajišťování oslavy MDŽ, stejně jako pořádání oslav 1. máje (tyto akce MO KSČM pravidelně pořádá ve spolupráci s levicovým klubem žen). J. Maček také uvedl jako prioritu strany zajištění uctívání památky lidí, kteří padli za svobodu naší země a lidí upálených na Ploštině. Zvolení zastupitelé za stranu KSČM jsou pravidelně zvaní na

⁹¹ Rozhovor s Janem Mačkem ze dne 1. listopadu 2017.

jednání oblastního výboru strany, kde podávají informace o jejich činnosti a o projednávaných bodech.

Vztah strany KSČM s ostatními politickými subjekty ve Slavičíně považuje předseda organizace Maček jako korektní, navzájem se respektují. Ovšem strana nenachází podporu a vstřícnost u jiných organizací ve městě. Na jejich společenské akce (oslavy MDŽ a 1. máje) není vyhověno jejich žádosti o vystoupení místních dětí – jako organizace s nulovou ochotou podpořit akci KSČM označil J. Maček základní školy a ZUŠ. Naopak vyzdvihl spolupráci s mateřskými školami a domem dětí a mládeže.

Nadcházející volby strana reflektuje a začíná se na ně chystat, protože komunální volby jsou vnímány jako prioritní akce v roce 2018. Zástupci strany již nyní aktivně vyhledávají osobnosti, které by mohli postavit na kandidátní listinu. Hledají nejen v řadách svých členů, ale také mezi sympatizanty strany KSČM. Kandidát musí v případě zvolení maximálně prosazovat volební program strany.

3.6.5 Nezávislí⁹²

Nezávislí jsou celorepublikové hnutí, které vzniklo kvůli lidem, kteří mají zájem o ovlivňování veřejných záležitostí, ale nechťejí být vázáni názory vrcholných orgánů stran. Kandidatura pod hlavičkou Nezávislých zbavuje kandidáty nutnosti sbírání podpisů, které by jinak potřebovali pro kandidaturu. Nezávislí uznávají hodnoty, které jsou jakýmsi všeobecným programem hnutí.⁹³ Ve Slavičíně se kandidátní listina Nezávislých objevila poprvé v roce 1998. Tehdy také kandidáti za toto hnutí získali nejvíce mandátů – 3.

O současných Nezávislých ve Slavičíně jsem hovořila s Mgr. Alešem Ptáčkem, který je jejich vedoucím ve městě a zároveň jediným zastupitelem za toto hnutí v současném volebním období 2014 – 2018. Jak sám uvedl, oslovuje jako potenciální kandidáty takové občany, kteří mají zájem o veřejné dění a také jsou jeho součástí. Dále nesmějí být členy nějaké politické strany nebo hnutí, nesmí jim být lhostejné dění na radnici a důležitou vlastností je zdravý názor a pohled na věc. Prioritou Nezávislých je ve Slavičíně kultura a sport (sám A. Ptáček je mimo jiné manažerem i členem cimbálové muziky Slavičan). Vzhledem k faktu, že Nezávislí nejsou stranou, nedá se mluvit o žádné členské základně. Pokud se řeší na zastupitelstvu nějaká zásadní věc, sejdou se

⁹² Rozhovor s Mgr. Alešem Ptáčkem ze dne 15. září 2017.

⁹³ Hnutí Nezávislí: O nás. *Hnutí Nezávislí* [online]. [cit. 2017-09-18].

sympatizanti hnutí a společně danou problematiku proberou. Jádrem strany obvykle tvoří zvolení zastupitelé za Nezávislé, v tomto volebním období tedy jen jeden člen.

A. Ptáček se domnívá, že komunální politika není o politických stranách, ale o lidech. Na komunální úrovni by byl za to, aby byly strany zrušeny. Ve výsledku to tak stejně vypadá, že politické strany a hnutí jsou jen nálepkou. Co se týče vztahu Nezávislých s ostatními politickými subjekty ve městě, jednají s každým bez ohledu na jeho stranickou příslušnost. Pouze s KSČM má hnutí malý problém, a to především kvůli její minulosti. Slavičínským Nezávislým se moc nezamlouvá současný nováček na radnici hnutí ANO 2011. Nelíbí se jim hlavně způsob, jakým se do komunální politiky dostali. Schovali se za popularitu hnutí a jméno Andreje Babiše, což Nezávislí neuznávají, a jak sami říkají, není to jejich styl.

Do komunálních voleb v roce 2018 Nezávislí chtějí vstoupit. Na programu brzy začnou pracovat a domnívají se, že programy všech kandidujících subjektů ve Slavičíně budou podobné. Aleš Ptáček si sám za sebe i za Nezávislé přeje, aby voliči konečně volili zástupce, kteří pro město něco udělali a nenechají se zmást vizí politických stran.

3.6.6 ODS⁹⁴

Místní organizace ODS ve Slavičíně vznikla v roce 1991 jako logický důsledek celorepublikové politické situace – vznik celostátní ODS. Jedná se o tradiční konzervativní pravicovou stranu a program strany ve Slavičíně tomuto směru odpovídá. V posledních komunálních volbách v roce 2014 si ODS dala za cíl mimo jiné rekonstrukci městského koupaliště, vyřešení problému se skládkou odpadů Slavičín-Radašovy, obnovení ubytovacích kapacit v hotelu nebo zachování obvodního oddělení Policie ČR ve Slavičíně. Co se týká členské základny, tak dle informací předsedy strany postupně klesá počet členů. V poslední době klesl počet ze stávajících 15 členů na 6 (stav platný v červnu 2017). Členové strany se schází nepravidelně. Strana kandidátní listinu obsazuje pravicově a racionálně smýšlejícími osobnostmi, ve valné většině se jedná o kandidáty, kteří se na kandidátce ODS objevují již několik volebních období. Jaroslav Končický, jako předseda MO ODS, uvedl, že strana nemá žádné jádro. Společně spolupracují členové strany ODS i zastupitelé, kteří za stranu kandidovali, ale členy nejsou. Zastupitelé za ODS společně projednávají důležité body nadcházejícího zasedání zastupitelstva.

⁹⁴ Rozhovor s Ing. Jaroslavem Končickým ze dne 26. června 2017.

Předseda ODS vnímá vztahy s ostatními politickými subjekty ve městě korektně, nemyslí si, že by stranu ostatní vnímali nějak negativně. Jako nepřijatelného partnera pro vyjednávání označil J. Končičký stranu KSČM a to s ohledem na minulost. S ostatními subjekty ODS již jednala anebo si jednání představit dokáže.

Kandidatura strany v komunálních volbách na podzim 2018 a tvorba kandidátky je otázkou až jara 2018. Volební program je vždy tvořen dlouhodobě.

ODS v komunálních volbách ve Slavičíně kandidovala poprvé v roce 1994 a volby hned vyhrála se ziskem 6 mandátů. Takového výsledku strana už v žádných dalších volbách nedosáhla. Vůbec nejhorší výsledek ODS zaznamenala v posledních komunálních volbách, kdy strana obsadila 3 mandáty v zastupitelstvu.

3.7 Místní politické mechanismy

3.7.1 Komunální koalice ve Slavičíně

Pro charakteristiku radničních koalic ve Slavičíně budeme vycházet ze studie Petra Jüptnera *Komunální koalice a politické modely*, která vyšla v *Politické revue* v roce 2004. Zde autor vysvětluje, že v komunální politice často hrají velkou roli osobní vztahy a povahové přednosti jednotlivých aktérů. Tento předpoklad potvrdili i vybraní dotazovaní politici. Pro přesnější uchopení problematiky tvorby koalic na komunální úrovni rozdělil P. Jüptner obce dle velikosti (měřeno v počtu obyvatelstva) na 4 skupiny. Slavičín počtem obyvatel spadá do skupiny *Obce menší střední velikosti* (zde patří obce s počtem obyvatel v intervalu 1 701 – 9 000).⁹⁵

Ve Slavičíně jako v obci menší střední velikosti je znát určitý rozdíl v poměru sil mezi nezávislými kandidáty a politickými stranami (zde jsou zařazeny parlamentní strany, regionální strany i komunální uskupení), než bylo vysledováno ve vesnických obcích (obcích menší velikosti). Kandidáti politických stran začínají mít převahu v zisku hlasů nad nezávislými kandidáty. Dále je potřeba uvést, že často jsou zvolení kandidáti z řad politických subjektů bezpartijní (bez politické příslušnosti). Tak tomu je i ve Slavičíně – většina zvolených zastupitelů je bez politické příslušnosti. Více v následující tabulce:

⁹⁵ JÜPTNER, P. *Komunální koalice a politické modely*. *Politologická revue*, 2004, (2), s. 87 – 91.

Tabulka 3: Počet zastupitelů BEZPP ve Slavičíně v komunálních volbách 1990 – 2014

	1990	1994	1998	2002	2006	2010	2014
Počet zastupitelů	23	21	21	21	21	21	21
Zastupitelé BEZPP	*	9	15	13	12	13	11

Zdroj: Český statistický úřad – www.volby.cz

*Údaj za rok 1990 není k dispozici.

Také další tezi P. Jüptnera může příklad Slavičina potvrdit. Prokazuje, že jakési pilíře komunálního politického systému tvoří jádra z několika aktivistů, kteří stojí v základu politických subjektů. Tato jádra se při blížících komunálních volbách pro maximalizaci svého volebního výsledku (a také z důvodu nedostatku svých vlastních členů) obklopují tzv. křovím, kterým jsou v obci známé osoby, ovšem často bez opravdového zájmu o získání zastupitelského mandátu. Také v obcích menší střední velikosti lze vysledovat trend, že již tradiční politické subjekty v obci pro získání co nejsilnějšího postavení v zastupitelstvu zakládají tzv. spřátelené kandidátky. Tím může dojít k situaci, při níž vítězná strana (nemající ovšem majoritu) nedokáže sestavit koalici, protože strana sice s menším volebním ziskem, zato se „spřátelenými“ kandidátkami, ovládne zastupitelstvo.⁹⁶ Tato teorie je jedna z více možných pro vysvětlení faktu, že strana ČSSD, jakožto pravidelný vítěz komunálních voleb ve Slavičíně, byla součástí koalice pouze 1x.

Radniční koalice v menších středních obcích mají často podobu uzavřené a neformální velké koalice. V této koalici lze vysledovat jakési nepsané vymezení sfér vlivu a jednotliví aktéři tyto sféry respektují a nijak proti sobě neútočí. Exekutivní koalice jsou často redukovány na jakýsi konkurz na obsazení křesel uvolněných zastupitelů a radních. Často v takových obcích bývá opozice, spíše nežli jakýmsi protivníkem koalice, seskupením mimo koalici. Opozice často poskytuje koalici tichou podporu.⁹⁷

⁹⁶ JÜPTNER, P. Komunální koalice a politické modely. *Politologická revue*, 2004, (2), s. 87 – 91.

⁹⁷ Tamtéž.

Tabulka 4: Přehled exekutivních komunálních koalic ve Slavičíně

	1990	1994	1998	2002	2006	2010	2014
Subjekty v koalici	4	4	3	4	4	3	4
Členové koalice (počet křesel v RM)	OF (2), ČSSL (2), KSČM (1), Hnutí za samospr. demokr. (2)	ODS (3), KDU – ČSL (2), ČMSS (1), KSU a NK (1)	ODS (2), KDU – ČSL (3), Nezávislí (2)	ODS (2), KDU – ČSL (3), US – DEU (1), Sdruž. nezáv. (1)	ODS (2), KDU – ČSL (3), US – DEU (1), Nestrán.(1)	ODS (2), ČSSD (3), TOP 09 (1) KDU – ČSL (1)*	ODS (1), ANO 2011 (3), KDU – ČSL (2), NK (1)
Počet koaličních křesel v ZM	23	17	12	13	12	13	13

Zdroj: Český statistický úřad – www.volby.cz

*Jedno křeslo v RM získala KDU – ČSL, i když nebyla koaliční stranou (viz komunální volby v roce 2010).

3.8 Vysledované volební trendy

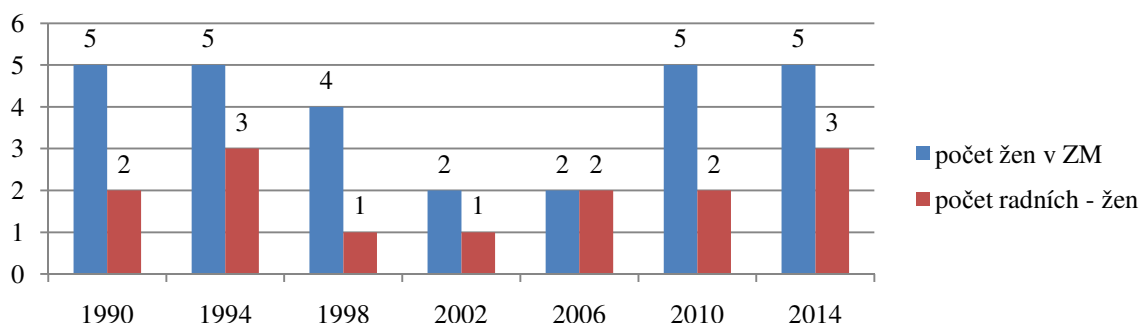
V následujících kapitolách budeme na složení slavičínského zastupitelstva nahlížet z různých aspektů – genderová vyváženost, věková struktura zastupitelů atp. Veškerá data jsou čerpána z webu Českého statistického úřadu www.volby.cz. K volbám v roce 1990 je na webu minimum informací, proto jsou do přehledů zahrnuty volby komunální volby v letech 1994, 1998, 2002, 2006, 2010 a 2014.

3.8.1 Počet žen v zastupitelstvu

V současné době se hojně hovoří o obsazování žen do veřejných funkcí a v některých zemích jsou dokonce tak daleko, že zákonodárci určují povinné kvóty, které mají zajistit určitý poměr žen v daných subjektech.

Jak je již výše zmíněno, ženy tvoří zhruba 1/5 všech kandidátů do zastupitelstva. Po posledních komunálních volbách tvoří městské zastupitelstvo z 1/4 ženy (v zastupitelstvu, které čítá 21 členů, zasedá 5 žen). Stejný podíl žen také zasedal v zastupitelstvu po volbách v letech 1990, 1994 a 2010. Nejméně žen bylo zastoupených v průběhu let 2002 až 2010 – v zastupitelstvu seděly jen 2 ženy. Zajímavé je, že v radě města pokaždé zasedala minimálně 1 žena. Nejvíce radních – žen bylo zaznamenáno ve volebním období 1994 – 1998 a také v současném funkčním období (2014 – 2018) – v radě jsou 3 ženy.

Graf 10: Počet žen v zastupitelstvu a radě města po komunálních volbách

Zdroj: Český statistický úřad – www.volby.cz

3.8.2 Kontinuita složení zastupitelstva

V této kapitole se zabýváme kontinuitou zastupitelstva od voleb v roce 1990 (právě v tomto roce považujeme všechny členy zastupitelstva za „nováčky“). Někteří zastupitelé zasedali již v národním výboru před rokem 1989.

Zajímavý je pohled na kontinuitu zastupitelů města Slavičín v průběhu volebních období. Počínaje komunálními volbami v roce 2002 jsou osobnosti v zastupitelstvu obměňovány poměrně málo. Například po volbách v roce 2006 zasedli v zastupitelstvu jen 4 noví zastupitelé.

Za zmínku jistě stojí fakt, že právě 1 zastupitel je volen pravidelně již od roku 1994 – je jím ředitel místní základní školy PaedDr. Petr Navrátil, zastupitel za stranu ČSSD. Ten zastává post zastupitele města Slavičín již po šesté. Svě 5. volební období zažívají 4 osobnosti – stávající starosta Ing. Jaroslav Končický (ODS), radní Mgr. Jana Adámková (KDU – ČSL), Mgr. Zdeněk Rumlík (ČSSD) a Vincenc Lukáš (KSČM).

Post radního města Slavičín zastával nejčastěji Ing. Jaroslav Končický – nyní je již popáté radním města. Mgr. Jana Adámková je v současném volebním období počtvrté radní. 4x v radě zasedl také Ing. Pavel Studeník. Post radního si 3x vyzkoušel Rostislav Jadavan, Ing. Miroslav Kadlec i Ing. Oldřich Kozáček.

Tabulka 5: Přehled nově zvolených zastupitelů 1990 – 2014

	1990	1994	1998	2002	2006	2010	2014
Počet zastupitelů	23	21	21	21	21	21	21
Zastupitelé zvoleni poprvé	23	13	13	6	4	7	8

Zdroj: Český statistický úřad – www.volby.cz

3.8.3 Věková struktura zastupitelů

Věkové složení zastupitelů ukazuje, že v zastupitelstvu převládají lidé starší 40 let, a to ve všech sledovaných letech. Tento trend jsme zjistili také při sledování věkové struktury kandidátů (viz. kapitola 3.4.1.2). Největší podíl v zastupitelstvu mají zastupitelé ve věku 40 – 49 let (kromě volebního období 1994). Jediným obdobím, kdy v zastupitelstvu neseděl žádný zástupce věkové kategorie 60 a více let, je volební období 2010 – 2014. Tehdy byli nejstaršími zastupiteli 58letí Ing. Miroslav Kadlec (kandidát za KDU – ČSL) a PhDr. Ladislav Slámečka (kandidát za Nezaníky).

Nejstarší zastupitel, který usedl do křesla v zastupitelstvu od roku 1990, byl 77letý kandidát za stranu KSČM Vincenc Lukáš. V tomto věku byl zvolen do městského zastupitelstva po volbách v roce 2014, zvolen byl již popáté a svůj mandát zastává dodnes (listopad 2017). Nejmladší zastupitel, který byl od roku 1990 ve Slavičíně zvolen, byl Mgr. Petr Droščák ve volbách v roce 1998. Kandidoval tehdy za Unii Svobody a bylo mu 34 let.

Průměrný věk v zastupitelstvu je zhruba 45 let – spíše víc (v současném funkčním období to je 47,62 let). Nejnížší průměrný věk byl po volbách v roce 1998 (43,86 let). Ukazatel průměrného věku zastupitelů ve Slavičíně je vždy o něco málo vyšší, než celorepublikový průměr.

Graf 11: Věkové složení zastupitelů

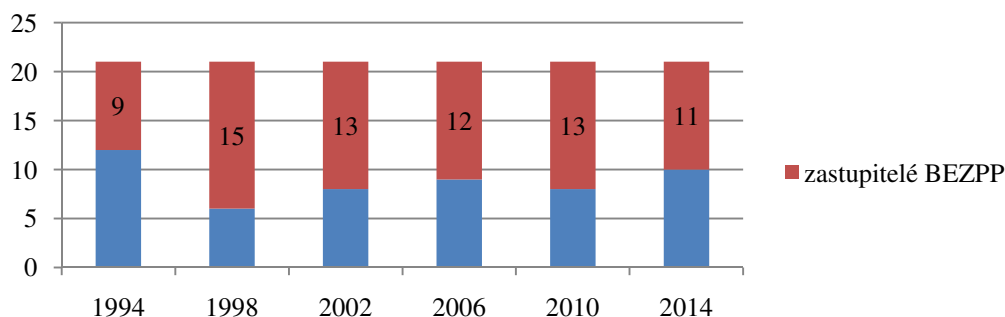

Zdroj: Český statistický úřad – www.volby.cz

3.8.4 Zastupitelé BEZPP

Velkým trendem v komunálních volbách je v menších obcích obsazování zastupitelstva kandidáty bez politické příslušnosti.⁹⁸ Nejinak je tomu i ve Slavičíně. Při pohledu do statistik zjistíme, že ve všech komunálních volbách (kromě roku 1994) byli do městského zastupitelstva zvoleni více jak z 50 % kandidáti bez politické příslušnosti, kteří byli pouze navrženi tou kterou stranou či hnutím. Tato problematika úzce souvisí se členstvím ve stranách a zájmem občanů o aktivity v rámci politických uskupení. Jak dokazuje složení kandidátních listin ve Slavičíně, větší část kandidátek je obsazena kandidáty, kteří nejsou členy žádného politického uskupení. Vyšší počet zastupitelů bez PP není zaznamenán také z toho důvodu, že strany se snaží na volitelná místa obsazovat své straníky (viz například rozhovor s předsedou MO ČSSD).

Graf 12: Počet zastupitelů bez politické příslušnosti

Zdroj: Český statistický úřad – www.volby.cz

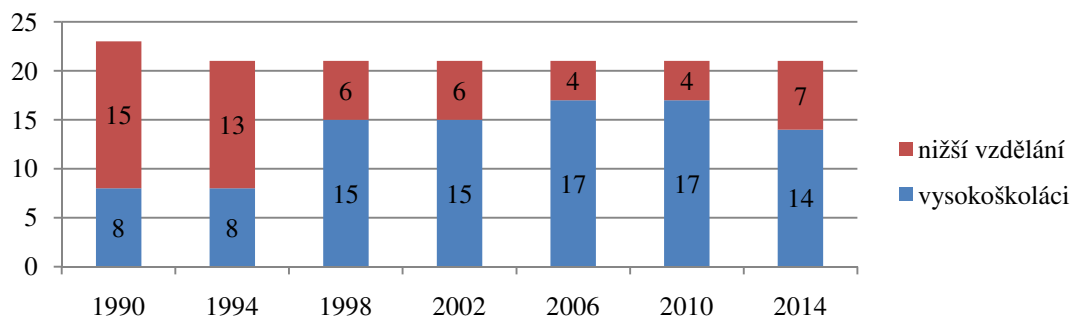
3.8.5 Další charakteristiky zastupitelů

Poměrně zajímavý je pohled na zastupitele z hlediska jejich vzdělání. Kromě volebních let 1990 a 1994 vždy převládají zastupitelé s vysokoškolským vzděláním. Po volbách v letech 2006 a 2010 bylo zastupitelů s vysokoškolským diplomem dokonce přes 80 %. Tomu taky odpovídá trend, že na komunální úrovni jsou oblíbenými a často obsazovanými kandidáty učitelé či lékaři (Slavičín tento trend potvrzuje, například ve volebním roce 2006 bylo zvoleno do městského zastupitelstva 6 pedagogů a 4 lékaři).

⁹⁸ ČMEJREK, J. a kol. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*, 2009, s. 14 – 15.

Právě tyto osobnosti jsou často ve styku s širokou škálou lidí, a proto jsou v očích kandidujících subjektů ideálními aspiranty na kandidáty.

Graf 13: Zastupitelé dle vzdělání

Zdroj: Český statistický úřad – www.volby.cz

3.8.6 Preferenčně zvolení zastupitelé

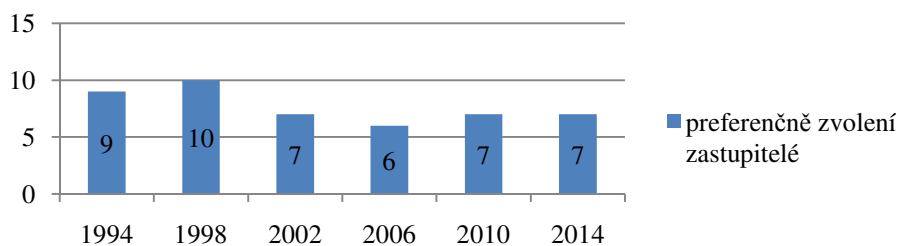
Jak je již popisováno výše, zjistit přesně kolik ten který zastupitel získal preferenčních hlasů od voličů je možné jen při přímém studiu odevzdaných hlasovacích lístků, což je v naší zemi protizákonné. Z volebních výsledků můžeme zjistit jediné absolutní počet hlasů pro toho kterého kandidáta, ale přesný počet preferenčních hlasů udělených právě jemu nezjistíme. Uvedeme zde alespoň přehled zastupitelů, kteří na místo v zastupitelstvu tzv. přeskočili svoje spolukandidáty (dostali se dopředu díky preferenčním hlasům).

Pro výzkum preferenčních hlasů v komunálních volbách ve Slavičíně jsme použili metodu nevolitelných míst (více o této metodě v kapitole 2.4 Preferenční hlasování). V grafu 15 je uveden počet zastupitelů, kteří byli zvoleni z tzv. nevolitelných míst. Nejvíce kandidátů zvolených do zastupitelstva z nevolitelných míst jsme zaznamenali po volbách v roce 1998, tehdy skoro polovina zastupitelstva byla složena z takových kandidátů. Od komunálních voleb v roce 2002 disponuje zastupitelstvo vždy zhruba 1/3 zastupitelů, kteří na svůj mandát „přeskočili“ z nevolitelného místa na kandidátce.

Nejčastějším „skokanem“ z nevolitelného místa do zastupitelstva je MUDr. Petr Zemčík (místní obvodní lékař), který kandiduje za stranu ČSSD. Je na kandidátní listině nasazen vždy minimálně na 9. pozici a vždy přeskočí dopředu a stane se zastupitelem – tak se stalo ve volbách v roce 2002, 2006, 2010 i 2014. Ve volbách v roce 2010 se

z 20. místa na kandidátce strany KDU – ČSL do zastupitelstva a též do rady města dostala Mgr. Jana Adámková (účetní a katechetka), ze stejné pozice zasedla v zastupitelstvu v roce 1998 MUDr. Marie Turčínková, taktéž za KDU – ČSL. Celkem 2 volební období po sobě zastává zastupitelský mandát Mgr. Jana Jakúbková (ředitelka ZUŠ Slavičín), kandidátka za ODS, která v roce 2010 kandidovala na 17. pozici a v roce 2014 na 13. místě.

Graf 14: Zastupitelé zvolení díky preferenčním hlasům

Zdroj: Český statistický úřad – www.volby.cz

4 Závěr

Tato diplomová práce si dala za cíl analyzovat místní samosprávu ve vybrané obci Slavičín. K jeho dosažení byla použita metoda případové studie. Pro lepší pochopení problematiky a získání širšího povědomí o dané oblasti bylo nutné absolvovat sérii rozhovorů s místními komunálními politiky. Těmto rozhovorům není v práci věnována žádná speciální kapitola, ale pomohly nám proniknout do vztahů mezi politiky, politickými subjekty a ujasnit si některé poznatky. Další rozhovory s představiteli tradičních politických subjektů ve městě umožnily vytvořit ucelený přehled o lokálním stranickém systému, o jeho vývoji a hlavně o současnosti. Většina politických subjektů se potýká s malou členskou základnou, která se občas rozroste o člena jen díky aktivitě předsednictva daného subjektu. Za velký problém je považován i nezájem mladých lidí o komunální politiku, což dokládá věková struktura zastupitelstva. Na podzim roku 2017 je průměrný věk zastupitele ve městě Slavičín necelých 50 let. Poměrně velký prostor je v práci věnován právě sledování obsazování a obměnám v zastupitelstvu města. Dá se konstatovat, že slavičínský volič dává při volbě přednost spíše mužům ve středním věku (i když tento fakt je možná způsoben nízkým obsazováním žen na kandidátní listiny). Podle opakujících se osobností, které zasedají v zastupitelstvu města lze usuzovat, že občané dávají důvěru již „ověřeným“ politikům. I když možných vysvětlení je více. Zde se ale opět dostáváme k problematice nezájmu občanů o aktivní účast v komunální politice – subjekty obsazují do kandidátních listin každé volby stejné tváře, protože nedisponují novými a ochotnými kandidáty.

Zajímavým ale ne vzácným jevem ve slavičínské komunální politice je fakt, že vítězná strana plní opoziční roli. To se ve městě děje opakovaně. Jedná se o stranu ČSSD, která ve městě jasně dominuje, ale na koaliční spolupráci se dohodla jen ve volební období 2010 – 2014. Sami zástupci místní organizace ČSSD tápou, co za tímto faktem stojí a svou opoziční roli chápou v určité míře jako podvod na voliče, kteří dle výsledků voleb sociální demokraty na radnici chtějí. Možných vysvětlení této situace je více – možná jde o špatné vyjednávací schopnosti zástupců strany, o jejich nereálné podmínky koaliční spolupráce nebo jen její zástupci nemají dobré vztahy s ostatními potenciálními koaličními partnery. To jsou pouhé spekulace, faktem však zůstává, že vítěz voleb má určitý potenciál pro koaliční dohodu, ale ne faktické právo na účast v koalici a post ve vedení města.

Město Slavičín s počtem obyvatel okolo 6 500 spadá dle studie Petra Jüptnera do kategorie Obec menší střední velikosti. Na základě charakteristik takovýchto obcí lze konstatovat, že město Slavičín potvrzuje většinu Jüptnerových závěrů. Ptali jsme se tedy, zda je lokální stranický systém ve Slavičíně srovnatelný se systémem v podobně velkých městech? V takovýchto obcích kandiduje výjimečně až 10 subjektů, což předložená případová studie potvrzuje (ve Slavičíně kandidovalo maximálně 8 subjektů). Co se týká stranického spektra, platí tvrzení, že v takovýchto obcích kandidují strany relevantní na parlamentní úrovni a regionální či komunální uskupení. Ve Slavičíně z větší části kandidují právě celorepublikově etablované strany, ty regionální a komunální jsou zastoupeny minimálně. Slavičín jasně dokazuje trend politické nezávislosti kandidátů a potažmo také zvolených zastupitelů. Politické subjekty jsou tvořeny jednotlivci, kteří vytváří jakési jádro, jenž se z pohledu voličů obklopuje atraktivními osobnostmi. Ty jsou umísťovány na kandidátní listinu s jasnou vizí zisku co nejvíce hlasů ve volbách. Ve valné většině jsou takovéto osobnosti bez stranické příslušnosti – to je v očích některých voličů dalším možným impulzem pro volbu takového kandidáta. Studie Petra Jüptnera se zabývá zevrubněji problematikou tvorby komunálních koalic. Nás zajímalo, zda se dá srovnat tvorba radničních koalic v městech podobné velikosti jako Slavičín. Tato zkoumaná otázka je podrobně vysvětlena a zodpovězena v kapitole 3.6.1 – jasně z ní vyplývá, že charakteristiky tvorby koalic podle Jüptnera jsou potvrzeny na příkladu Slavičina.

Slavičínský elektorát je dle předložených výsledků voleb spíše levicově orientovaný. Tento fakt také dokládají výsledky proběhnutých voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Ve všech volbách bodovala ČSSD – vždy získala nejvíce hlasů od voličů a také jsou její volební zisky relativně stabilní. Až poslední parlamentní volby konané v říjnu 2017 tento trend zvrátily – ve Slavičíně vyhrálo hnutí ANO 2011. Jestli tato skutečnost nějakým způsobem ovlivní nebo predikuje výsledek nadcházejících voleb do zastupitelstva obce, se uvidí na podzim roku 2018.

5 Seznam použitých zdrojů

Tištěné dokumenty:

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009, 256 s. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

BRZOBOHATÝ, Drahomír. *Kronika města Slavičín za rok 1990*. Slavičín, 1990.

CABADA, Ladislav a KUBÁT, Michal. *Úvod do studia politické vědy*. 2. rozš. a dopl. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, 494 s. Politologie (Eurolex Bohemia). ISBN 80-864-3263-7.

CEKOTA, Vojtěch. *Slavičín v minulosti a současnosti: 750. výročí první písemné zprávy: 1256-2006*. Slavičín: Město Slavičín, 2006, 219 s. ISBN 80-239-8264-8.

ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008, 165 s. Politologie (Alfa Nakladatelství). ISBN 978-80-87197-00-4.

ČMEJREK, Jaroslav a kol. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Davle: Kernberg, 2009, 133 s. ISBN 978-80-87168-10-3.

ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav a ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010, 240 s. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5.

FIALA, Petr a Maxmilián STRMISKA, ed. *Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005. Srovnávací politologie. ISBN 80-732-5074-8.

HLAVICA, Ladislav. *Kronika města Slavičín za rok 1994*. Slavičín, 1994.

HLAVICA, Ladislav. *Kronika města Slavičín za rok 1998*. Slavičín, 1998.

JÜPTNER, Petr. Komunální koalice a politické modely. *Politologická revue: diskuse, zprávy, recenze*. Praha: Česká společnost pro politické vědy, 2004, (2), 80 – 101 s. ISSN 1211-0353.

KABELOVÁ, Dana. Krátká zpráva z ustavujícího zasedání zastupitelstva města. *Slavičinský zpravodaj*. 2006, **30** (12).

KATZ, Richard S. and MAIR, Peter ed. *How parties organize change and adaptation in party organizations in Western democracies*. London: Sage Publications, 1994, 384 s. ISBN 978-144-6265-079.

KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007, 399 s. ISBN 978-80-7201-665-5.

MOURITZEN, Poul Erik a SVARA, James H. *Leadership at the apex: politicians and administrators in Western local governments*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press Digital Editions, 2002, 334 s. ISBN 0-8229-5785-X

OUTLÝ, Jan. Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti. *Politologická revue: diskuse, zprávy, recenze*. Praha: Česká společnost pro politické vědy, 2003, (2), 17 – 44 s. ISSN 1211-0353.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2007, 280 s. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-2097-5.

RINGLEROVÁ, Zuzana. Typologie komunálních systémů. In: JÜPTNER, Petr; POLINEC, Martin a kol. (2009). *Evropská lokální politika 2*. Praha: IPS FSV UK. 413 s. ISBN 978-80-254-3510-6.

RUMPLÍKOVÁ, Marie. *Kronika města Slavičín za rok 2006*. Slavičín, 2006.

Zákony:

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů

Elektronické zdroje:

FC TVD Slavičín: Informace o klubu [online]. 2017 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <http://fotbal-slavicin.cz/informace-o-klubu/>

Charita Slavičín: O charitě. *Charita Česká republika* [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: <http://www.slavicin.charita.cz/>

KOPŘIVA, Radek. Analytické možnosti využití preferenčních hlasů při výzkumu volebního chování ve volbách zastupitelstev obcí. *Acta Politologica* [online]. 2012, 4 (3), 315 – 333 [cit. 2017-10-07]. ISSN 1803–8220. Dostupné z: <http://acpo.vedeckecasopisy.cz/publicFiles/00334.pdf>

LYSÁČEK, Petr. Návrh rozpočtu města Slavičín na rok 2017: Důvodová zpráva. In: *Město Slavičín* [online]. 2016 [cit. 2017-10-10]. Dostupné z: <https://www.mesto-slavicin.cz/filemanager/files/file.php?file=276062>

Hnutí Nezávislí: O nás. *Hnutí Nezávislí* [online]. [cit. 2017-09-18]. Dostupné z: <http://www.hnutinezavisli.cz/cz/o-nas/>

MAGRE, Jaume. BERTRANA, Xavier. Místní samosprávy a manažeři místní samosprávy v sedmnácti evropských zemích. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2008 [cit. 2017-09-20]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mistni-samospravy-a-manazeri-mistni-samospravy-v-sedmnacti-evropskych-zemich-i.aspx>

Město Slavičín [online]. Dostupné z: <http://www.mesto-slavicin.cz>

Monitor státní pokladny: Územní monitor - Slavičín [online]. Ministerstvo financí ČR, 2017 [cit. 2017-11-09]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2010/obce/detail/00284459>

Obyvatelstvo podle pohlaví a podle věku, rodinného stavu a nejvyššího ukončeného vzdělání v obci: Slavičín. *Český statistický úřad: Sčítání lidu, domů a bytů 2011*

[online]. 2016 [cit. 2016-07-30]. Dostupné z:
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=OTOB112&z=T&f=TABULKA&katalog=30814&u=v157__VUZEMI__43__585751

Počty obyvatel v obcích: Data k 1. 1. 2016. *Ministerstvo vnitra České republiky: Statistiky* [online]. 2016 [cit. 2016-07-30]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>

Skaut Slavičín: O středisku [online]. 2017 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <http://www.junakslavicin.cz/>

Správa CHKO Bílé Karpaty. *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR* [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <http://bilekarpaty.ochranaprirody.cz/>

Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska: Nezaměstnanost v obcích a mikroregionech (od 1.3.2014) v okrese Zlín za leden 2016. *Integrovaný portál MPSV: Statistiky* [online]. [cit. 2016-08-01]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem/?_piref37_240429_37_240428_240428.next_page=%2Findex.do&_piref37_240429_37_240428_240428.statse=2000000000019&_piref37_240429_37_240428_240428.statsk=0&_piref37_240429_37_240428_240428.send=send&_piref37_240429_37_240428_240428.stat=2000000000111&_piref37_240429_37_240428_240428.obdobi=A&_piref37_240429_37_240428_240428.rok=2016&_piref37_240429_37_240428_240428.uzemi=174000&ok=Vybra

TVD – technická výroba, a. s.: Současnost. *TVD* [online]. [cit. 2016-12-09]. Dostupné z: <http://tvd.cz/soucasnost.html>

Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování (1971-2015): Zlínský kraj - Zlín. *Český statistický úřad: Databáze demografických údajů za obce ČR* [online]. 2016 [cit. 2016-07-30]. Dostupné z: https://czso.cz/staticke/cz/obce_d/pohyb/cz0724.xlsx

Volby.cz: Výsledky voleb a referend [online]. Český statistický úřad. Dostupné z:
<http://volby.cz/>

Vybrané údaje za obec: Slavičín. *Český statistický úřad: Veřejná databáze* [online]. [cit. 2016-12-09]. Dostupné z:
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__585751#

6 Přílohy

Příloha 1: Seznam otázek pro představitele politických subjektů ve městě

- Kdy a proč byla založena místní organizace Vaší politické strany/hnutí?
- Jak byste charakterizoval/a Vaši stranu/hnutí?
- Jaké jsou priority Vaší strany/hnutí ve vztahu k městu Slavičín?
- Má Vaše strana/hnutí stabilní členskou základnu? Kolik registrovaných členů má k dnešnímu dni Vaše strana/hnutí? Jak v průběhu let kolísá počet členů?
- Podle jakého klíče vybíráte osobnosti na Vaši kandidátní listinu do lokálních voleb?
- Jak pravidelně se členové Vaší strany/hnutí schází?
- Dá se říci, že má Vaše strana/hnutí „jádro“? Jestli ano, kolik má členů?
- Mají členové Vaší strany nějaké pracovní schůzky před zasedáním zastupitelstva, kde společně projednáváte důležité body nadcházejícího zasedání?
- Existují dle Vašeho názoru nějaké zájmové skupiny či nátlakové skupiny s vlivem na politický proces ve městě a které?
- Jak vnímáte postavení svojí strany v lokálním stranickém systému?
- Je podle Vás koaliční politika dostatečně otevřená (průhledná)?
- Jaký je Váš vztah s představiteli ostatních politických subjektů ve městě?
- Kdo byl nebo je pro Vás při vyjednávání nepřijatelným partnerem a proč?
- Existují podle Vás v komunální politice ve městě nějaké konflikty trvalého charakteru, jaké a kým jsou prezentovány?
- Blíží se komunální volby v roce 2018. Už pracujete na sestavování kandidátních listin a volebním programu do těchto voleb?

Příloha 2: Seznam otázek pro vybrané radní města Slavičín (současní i minulé)

- Kdy a proč jste vstoupil/a do komunální politiky ve Slavičíně?
- Jaká byla Vaše cesta do Rady města Slavičín? Ve kterém roce jste poprvé zasedl/a v RM?
- Jste v současné době členem nějaké politické strany či hnutí?
- Jak byste charakterizoval/a základní ideové rysy strany či hnutí, za kterou jste kandidoval/a?
- Jak často se setkáváte nebo jste se setkával/a jako radní s občany města a diskutoval/a s nimi o aktuálních problémech?
- Jaké si myslíte, že jsou nedostatky komunální politiky ve Slavičíně? Např. malá pluralita stran nebo naopak vysoká, nízká participace občanů, nedostatek mladých kandidátů do zastupitelstva atd.
- Dokážete identifikovat nějakou zájmovou skupinu ve Slavičíně, která má vliv na fungování samosprávy?
- Můžete říci, kdo přichází s různými návrhy a iniciuje je – například na nové investice atd.?
- Jsou důležité body zasedání zastupitelstva města (např. rozpočet nebo investice) předjednávány na nějakých pracovních skupinách zastupitelstva?
- Setkal/a jste se někdy na zasedání rady města nebo zastupitelstva s osobní či politickou rivalitou? Pokud ano, v jaké míře?
- Jsou významné investice nebo jiné důležité věci jednání zastupitelstva města předmětem větších rozporů mezi zastupiteli?
- Jaké bylo sestavování radniční koalice po posledních volbách? Do jaké míry jste se účastnil/a povolebních vyjednávání?
- Myslíte si, že se dá srovnávat politika na místní a celorepublikové úrovni? Jestli ano, tak do jaké míry?
- Domníváte se, že lze predikovat výsledek komunálních voleb ve Slavičíně na základě výsledků voleb do parlamentu?
- Plánujete v nadcházejících volbách znovu kandidovat? Pokud ano, chcete se ucházet o křeslo ve vrcholné funkci samosprávy?